

Gel[:b]lau

Deutsch-ukrainisches Magazin
Ausgabe #30, 25.12.2023
www.gelblau.net

Impressum

Chefredaktion: *Kseniya Fuchs, Ilona Gerlach*
Layout: *Michael Sobolev, Anastasiia Khadzhyynova, Kseniya Fuchs, Anton Vlasenko*
Illustration: *Anastasia Moldavan (Cover, Seite 54, 57), Kateryna Kostuchenko (Comics), Anastasiia Khadzhyynova*

Lektorat: *Roswitha Quadflieg, Afina Albrecht, Ilona Gerlach, Christian Gerlach*
Übersetzerinnen: *Ilona Gerlach, Olena Luzanova, Afina Albrecht, Anna Gutsaliuk, Kseniya Fuchs*

Herausgeber: *Ukrainisches Atelier für Kultur & Sport e.V.*
Hermannstr. 5A, 70178 Stuttgart
E-Mail: info@uaks.de
ISSN: 2509-8136, limitierte Auflage
Erscheinungsweise: quartalsweise

Kontakt Redaktion: *E-Mail: red@gelblau.net*
Webseite: *www.gelblau.net, www.fb.com/gelblau.ua, [@gelblau.ua](https://www.instagram.com/gelblau.ua)*

Druck: *Unitedprint.com Vertriebsgesellschaft mbH, Friedrich-List-Straße 3, 01445 Radebeul*
Gefördert durch Generalkonsulat der Ukraine in München

Autoren: *Ilona Gerlach / Ilona Gerlach*
Kseniya Fuchs / Kseniya Fuchs
Viktoriya Zagorodnikh / Viktoria Zagorodnikh
Galina Kubiv / Halyna Kubiv
Olya Baumann / Olja Baumann
Liza WALTER / Liza Walter
Yuliya Gotkova / Yuliia Gotkova
Nataliia Hoesler / Nataliia Hänsler
Andre Störr / André Störr
Olena Bogatyrenko / Olena Bogatyrenko
Olena Luzanova / Olena Luzanova

Credits für Fotos: *Anastasia Makejeva, Forum der Kulturen in Stuttgart e.V., Kseniya Fuchs, Fußballverein „Ukraine München“, Nataliia Deyneka-Dupriez, Olja Baumann, Liza Walter, Rise of Innovations, Re: Mariupol, André Störr, Nataliia Belitschuk, Simon Harder, Celina Isenbart, Julia Schardin, Nadia Halaburda, Anastasia Marchenko, Lesya Voronyuk, freepic.com, Wikipedia Commons.*

Die Meinung der Redaktion kann sich von der Meinung der Autoren unterscheiden.

© Copyright 2023 – Urheberrechts Hinweis

Alle Inhalte dieses Werkes, insbesondere Texte, Fotografien und Grafiken, sind urheberrechtlich geschützt. Das Urheberrecht liegt, soweit nicht ausdrücklich anders gekennzeichnet, bei Ukrainisches Atelier für Kultur und Sport e.V. Wer gegen das Urheberrecht verstößt (z.B. Bilder oder Texte unerlaubt kopiert), macht sich gem. §§ 106 ff. UrbG strafbar, wird zudem kostenpflichtig abgemahnt und muss Schadensersatz leisten (§ 97 UrbG).

Editorial

Любі читачі,

Тему для цього номеру обрати було важко. Однак грудень — це час, коли вірять у дива, коли серця сповнені надії на краще. Тож ми вирішили присвятити цей випуск українському Відродженню. З одного боку, це може здатися дивним, адже бої тривають і кожного дня гинуть українці. Але як би сюрреалістично це не звучало, життя продовжується. Попри щоденні бомбардування та заперки бої згідно з даними Мініюсту в Україні щомісяця народжуються понад 16.000 малюків. Ці малюки є символом нашого майбутнього, яке ми маємо захистити.

Захист може бути різним — наприклад фізичним, за що ми не втворюємося дякувати ЗСУ, а може бути й культурним. Адже один з головних російських нарративів заперечує сам факт існування української культури з усіма її ознаками. Нагадаємо, що Gel[blau] було створено після анексії Криму та частин Донецької та Луганської областей також як дієвим культурним та дипломатичним інструментом. У 2016 році в Німеччині були сотні російських журналів і газет, але не було жодного українського автентичного періодичного видання. У 2016 році ми обрали непростий шлях розташування і пояснення нашим німецьким друзям, що таке Україна. Ми вирішили відродити українську закордонну пресу, зробити її сучасною та сталою. Сьогодні ми впевнені, що нам це вдалося, і цей 30-й ювілейний випуск є найкращим тому підтвердженням.

Ми бачимо стрімкий розвиток українського мистецтва в усіх його галузях. Від початку російсько-української війни у 2014 році Україна двічі виграла Євробачення, що свідчить про визнання української музики на міжнародному рівні. В європейських музеях додаються аудіогіди українською мовою, український борець став частиною культурної спадщини ЮНЕСКО, багато країн вже визнали Голодомор 1932-1933 геноцидом українського народу і це тільки початок.

Попри щоденні виклики українська культура та ідентичність зазнають стрімкого розвитку та зміцнення. Гадаємо, що в майбутньому історики багато писатимуть про цю епоху Відродження 2.0. Тож надамо їм пару ідей.

Бажаємо вам затішних та мирних свят,
#всебудеукраїна
Редакція Gel[blau]

Liebe Leserschaft,

Es war schwierig, ein Thema für diese Ausgabe zu wählen. Dennoch ist der Dezember eine Zeit, in der die Menschen an Wunder glauben, in der die Herzen voller Hoffnung auf das Beste sind. Deshalb haben wir beschlossen, diese Ausgabe der ukrainischen Renaissance zu widmen. Auf der einen Seite mag das seltsam erscheinen, da die Kämpfe weitergehen und jeden Tag Ukrainer sterben. Aber so surreal es auch klingen mag, das Leben geht weiter. Trotz des täglichen Bombardements und der heftigen Kämpfe werden nach Angaben des Justizministeriums in der Ukraine jeden Monat mehr als 16.000 Babys geboren. Diese Neugeborenen sind ein Symbol für die ukrainische Zukunft, die wir schützen müssen.

Dieser Schutz kann unterschiedlicher Art sein — zum Beispiel der physische Schutz, wofür wir nicht müde werden, den ukrainischen Streitkräften zu danken. Oder es kann auch der kulturelle Schutz sein. Schließlich leugnet eines der wichtigsten russischen Narrative die schiere Existenz der ukrainischen Kultur mit all ihren Eigenheiten. Es sei auch daran erinnert, dass Gel[blau] nach der Annexion der Krim und der Teile der Regionen Donezk und Luhansk als ein wirksames kulturelles und diplomatisches Instrument geschaffen wurde. Im Jahr 2016 gab es in Deutschland Hunderte von russischen Zeitschriften und Zeitungen, aber kein einziges authentisches ukrainisches Medium. Im Jahr 2016 haben wir den schwierigen Weg der Aufklärung gewählt, was die Ukraine eigentlich ist. Wir haben beschlossen, die ukrainische Presse im Ausland wiederzubeleben und sie modern und nachhaltig zu gestalten. Heute glauben wir, dass uns das gelungen ist, und diese 30. Jubiläumsausgabe ist der beste Beweis dafür.

Wir sehen die rasante Entwicklung der ukrainischen Kunst in all ihren Bereichen. Seit dem Beginn des russisch-ukrainischen Krieges im Jahr 2014 hat die Ukraine zweimal den Eurovision Song Contest gewonnen, was ein Beweis für die internationale Anerkennung der ukrainischen Musik ist. Europäische Museen bieten Audioguides in ukrainischer Sprache an, ukrainischer Borschtsch wurde in das UNESCO-Kulturerbe aufgenommen, viele Länder haben den Holodomor von 1932-1933 bereits als Völkermord am ukrainischen Volk anerkannt, und das ist erst der Anfang.

Trotz der täglichen Herausforderungen entwickeln und festigen sich die ukrainische Kultur und Identität rasch. Wir glauben, dass die Historiker in Zukunft über diese Renaissance 2.0 schreiben werden. Geben wir ihnen also ein paar Anregungen.

Wir wünschen Ihnen eine gemütliche und vor allem friedliche Weihnachtszeit,
#slavaukraini
Ihre Redaktion ■

6

Тема номера Cover Story

6 Українське Відродження: Багатостолітня боротьба за власне існування
Die ukrainische Renaissance: Ein jahrhundertelanger Kampf um die eigene Existenz

12

Персоналії Personalien

12 Інтерв'ю з Олексієм Макеєвим
Interview mit Oleksii Makeiev

22

Діаспора Diaspora

18 Подорож у власну міграційну історію
Kinderbuchprojekt „Reise in die eigene Migrationsgeschichte“

20 Футбольний клуб «Україна Мюнхен»
Fußballverein „Ukraine München“

22 Відродження у танці
Wiedergeburt durch Tanz

26

Цікаво знати Wissen

26 Конференція міст-партнерів Німеччини та України
Deutsch-ukrainische kommunale Partnerschaftskonferenz 2023

32

3 України Aus UA

28 Про відродження міст України під час війни
Über die Wiederbelebung der ukrainischen Städte während des Krieges

32 Проєкт Ре: Маріуполь: мрійники чи візіонери?
Projekt Re: Mariupol: Träumer oder Visionäre?

36 Tales of EUkraine

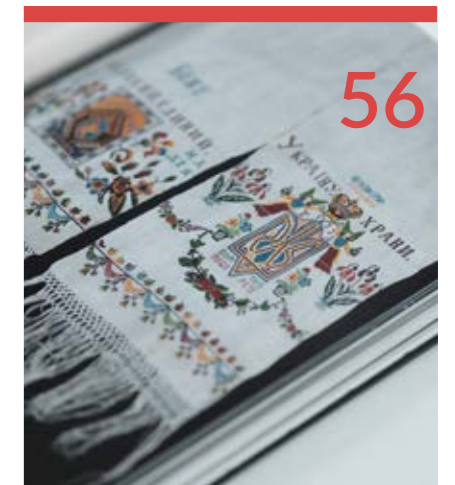

38

Стиль життя Lifestyle

38 Про кухню як місце сили українців
Über die Küche als Ort der Stärke für die Ukrainer

42 Мова – одяг думок
Sprache ist die Kleidung der Gedanken

56

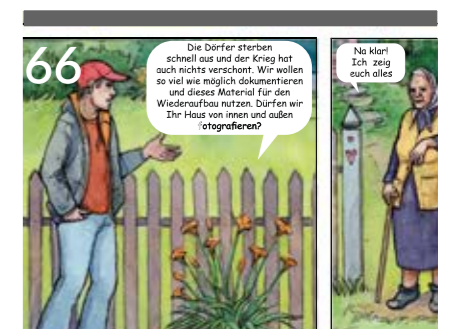
Культура Kultur

50 Інтерв'ю з Максом Кідруком
Interview mit Max Kidruk

54 Literatur, Krieg und Leben

56 Вишивка як сакральний оберег впродовж століть
Ukrainische Wyschywanka als seit Jahrhunderten heiliges Symbol

64 Огляд літератури
Lesetipps

Українське Відродження: Багатостолітня боротьба за власне існування

Ilona Gerlach

Коли мова заходить про Відродження, в моїй голові з'являються різні образи, як от птах Фенікс, який постає з власного попелу, перші проліски після довгої зими, відбудова будинків та шкіл чи відновлення систем опалення та комунікацій після ракетних обстрілів.

Епоха Відродження в історичному контексті

З історичної точки зору Епохою Відродження називають роки боротьби проти догматів церкви та її подальша реформація. Адже знання здобуті ще в античні часи загубились через війни, голод та хвороби, а людство стало шукати порятунку в релігії. На початку 14-го сторіччя ілюзії розчинились у повітрі, звільнивши місце для нових ідей. Серце Ренесансу билось у Флоренції: саме тут вельми впливова родина Медічі взяла під своє крило майбутні легенди мистецтва – Мікеланджело, Рафаеля та Ботічеллі. Увага все більше приділялася вивченню людини з її індивідуальними рисами та гідністю. Проте, релігійні мотиви переважали в роботах митців, а перші університети, які відчинили свої двері у Болоньї та Парижі, передбачали кар'єрний шлях саме у церкві.

Однак у середині 15-го століття все змінилось, коли німецький ювелір Йоганнес Гутенберг винайшов друк та тим самим пришвидшив розповсюдження знань – не тільки церковних. Цей винахід є одним із ключових в епоху Ренесансу.

Після культурного відродження настав час для політичних змін: наприкінці 18-го століття у Франції відбулась революція, результатом якої став кінець монархії й утворення Першої Французької Республіки – політична подія, яка поклала основу для масштабних переворотів по всій Європі у 1848–1849 рр.

Що відбувалось в Україні на межі Середньовіччя та Нового часу

В той самий час, коли Європа віднаходила втрачені знання і цінності, українці віднаходили себе. Наприкінці 14-го століття українські землі того часу через одруження литовського князя Ягайла і польської королеви Ядвіги стали частиною новоствореної Речі Посполитої. Нові геополітичні умови потребували відповідно нових рішень. Одним з них стало виникнення козацтва.

Образ козаків часто романтизується в підручниках з української історії та в суспільстві. За розповсюдженою версією чоловіки, які втомились від нападів османських військ з боку Крим-Ханату, вирішили створити добровольчі війська, щоб давати відсіч войовничим сусідам з півдня. Версія відомого українського історика Сергія Плохія менш романтична: він описує перших козаків як вільних найманців, що вели кочівницьке життя. Про це свідчить також етимологія терміну “козак”, яка має своє коріння у тюркській мові і значить “вільний воїн”. Тож правда знаходиться скоріш за все десь посередині. Але яку б версію ми не обрали, фактом залишається створення впливової політичної сили, котра була в змозі вести перемовини з князями та царями, які за фактом мали набагато більше ресурсів. І хоча Гетьманщина охоплювала лише частину України, саме її існування сприяло національній самосвідомості, що знаходило своє відображення у культурі, зокрема літературі. Авжеж західноєвропейське Відродження та Реформація відіграли свою роль й на розвитку друкарської справи в Україні. Вже в першій половині 17 ст. тут діяло близько 20 друкарень, найбільшою з яких була друкарня в Києво-Печерській лаврі.

Але наприкінці 18-го століття українська культура вкотре опинилась в складній ситуації. Перебуваючи під впливом Російської Імперії, лівобережна Україна зазнала масової русифікації. Іван Мазепа був останнім гетьманом, який намагався відновити козацьку державу та авторитет Гетьманщини. Проте Петро I наказав знищити рідне місто Мазепи – Батурин – включно з його цивільним населенням. Українські археологи й досі знаходять у місті скелети, які за часом належать до сумнозвісної різанини. Усього під час Батуринської трагедії загинуло більш ніж 10.000 людей. Скільки скелетів археологи ще знаходять у Бучі, Бахмуті, Маріуполі та інших містах, які були або й досі знаходяться під окупацією важко і нестерпно боляче уявити.

Попри утиски українська культура продовжувала розвиватися. У 1798 році було надруковано перший великий твір новочасної української літератури “Енеїда”, яку Іван Котляревський написав розмовною українською мовою. А початок 19-го століття подарував Україні її Кобзаря та Кирило-Мефодіївське товариство, що стало коліскою української літератури. Варто сказати, що російську владу такий розвиток подій не влаштовував. Членів товариства називали “сепаратистами” і засуджували на строки між 6 місяцями та 3 роками. Строк на 10 років служби в армії Тарасу Шевченкові виніс цар особисто, окрім того, йому було заборонено малювати та писати – стільки страху може мати могутній цар перед простим чоловіком, народженим у неволі.

Відродження 2.0

Століття під впливом різних імперій і особливо 72 роки під радянським чоботом мали не аби який вплив на українську ідентичність. Попри те, що саме українці були однією з найвпливовіших сил, які посприяли розвалу СРСР, мало хто з сучасних українців вдавався в питання власної національної ідентичності до Майдану 2013 року. Рішення президента-втікача розбудило визвольний дух, який українці змогли пронести у своєму ДНК наперекір притисненням та фізичному знищенню. Як середньовічне суспільство втомилось від друку церкви, так і українці втомилась від самозваного старшого брата у Кремлі.

Після анексії Криму і початку російсько-української війни у 2014 році питання "українськості" стало вирішальним елементом буття. Ми дуже багато писали в Gelblau про розвиток української літератури та кіно, про містобудівництво за європейськими стандартами, про соціальні проекти, присвячені культурі пам'яті. Можливо, саме через наново винайдену ідентичність українці вистояли в перші дні повномасштабного вторгнення, коли майже ніхто із західних партнерів в це не вірив. Можливо, саме через нашу силу волі, хоробрість і гідність Україна знаходиться на шляху до Євросоюзу. Скільки б часу зайняв цей процес, якби сусіди не вирішили нас знищити на очах всього світу?

Коли мова заходить про Відродження, можна думати про різне. Я уявляю собі Україну, яка наче фенікс підіймається із попелу – гарніша та квітуча, як ніколи

Die ukrainische Renaissance: Ein jahrhundertelanger Kampf um die eigene Existenz

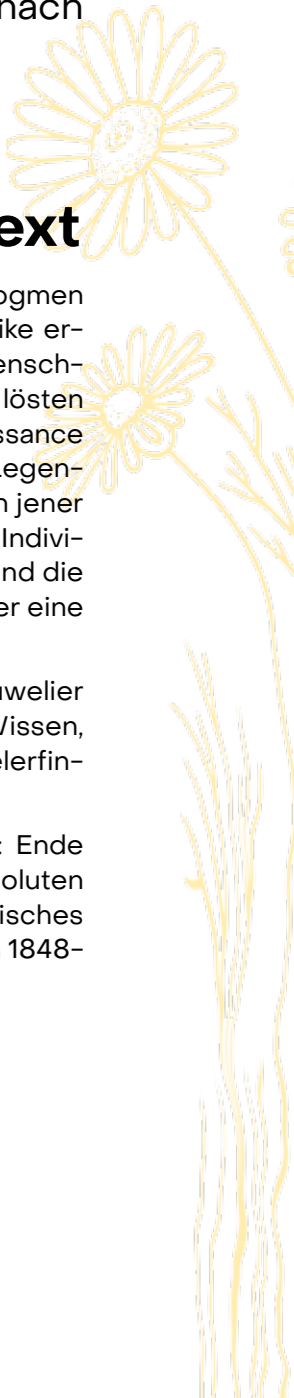
Wenn ich an die Renaissance denke, kommen mir verschiedene Bilder in den Sinn, z. B. ein Phönixvogel, der sich aus seiner Asche erhebt, die ersten Schneeglöckchen nach einem langen Winter, der Wiederaufbau von Häusern und Schulen oder die Wiederherstellung von Heizungs- und Kommunikationssystemen nach Raketenangriffen.

Die Renaissance im historischen Kontext

Historisch gesehen ist die Renaissance die Zeit des Widerstands gegen die Dogmen der Kirche und ihrer anschließenden Reformation. Schließlich ging das in der Antike erworbene Wissen durch Kriege, Hungersnöte und Krankheiten verloren, und die Menschheit begann, die Zuflucht in der Religion zu suchen. Zu Beginn des 14. Jahrhunderts lösten sich die Illusionen in Luft auf und machten Platz für neue Ideen. Das Herz der Renaissance schlug in Florenz: Hier nahm die sehr einflussreiche Familie Medici die zukünftigen Legenden – Michelangelo, Raffael und Botticelli – unter ihre Fittiche. Im Fokus der Studien jener Zeit stand nicht mehr der Gott, sondern der Mensch mit seiner Würde und seiner Individualität. Allerdings überwogen religiöse Motive weiterhin die Werke der Künstler, und die ersten Universitäten, die u. A. in Bologna und Paris gegründet wurden, förderten eher eine kirchliche Karriere.

Mitte des 15. Jahrhunderts änderte sich jedoch Einiges, als der deutsche Juwelier Johannes Gutenberg den Buchdruck erfand und sich damit die Verbreitung von Wissen, nicht nur von religiösem, beschleunigte. Diese Erfindung gilt als eine der Schlüsselfindungen der Renaissance.

Nach dem kulturellen Aufschwung war es Zeit für politische Veränderungen: Ende des 18. Jahrhunderts fand in Frankreich die Revolution statt, die zum Ende der absoluten Monarchie und zur Gründung der Ersten Französischen Republik führte – ein politisches Ereignis, das den Grundstein für weitere Revolutionen in ganz Europa in den Jahren 1848–1849 legte.

Was in der Ukraine an der Wende vom Mittelalter zur Neuzeit geschah

Während Europa zum verlorenen Wissen wiederfand, fanden die Ukrainer zu sich selbst und ihrer eigenen Identität. Ende des 14. Jahrhunderts wurden die damaligen ukrainischen Gebiete durch die Heirat des litauischen Fürsten Jogailas mit der polnischen Königin Jadwiga Teil des neu geschaffenen Staates Polen-Litauen, auch Rzeczpospolita bekannt. Neue geopolitische Bedingungen erforderten neue Lösungen. Eine davon war die Entstehung des Kosakentums.

Das Bild der Kosaken wird in ukrainischen Geschichtsbüchern und in der Gesellschaft oft romantisiert. Nach einer verbreiteten Version beschlossen einfache Männer, die der Angriffe osmanischer Truppen aus dem Krim-Khanat überdrüssig waren, freiwillige Militäreinheiten zu bilden, um sich gegen ihre kriegerischen Nachbarn aus dem Süden zu wehren. Die Version des berühmten ukrainischen Historikers Serhiy Plokiy ist weniger romantisch: Er beschreibt die ersten Kosaken eher als freie Söldner, die ein nomadisches Leben führten. Für diese Version spricht auch die Etymologie des Begriffs, der seinen Ursprung in den Turksprachen hat und in etwa als „freier Krieger“ übersetzt werden kann. Die Wahrheit dürfte irgendwo dazwischen liegen. Für welche Version wir uns auch entscheiden, Tatsache ist, dass eine einflussreiche politische Kraft durch die Kosaken entstand, die mit Fürsten und Zaren verhandeln konnte, die zwar über weitaus mehr Ressourcen verfügten und dennoch die ukrainischen Kosaken in ihrer Innen- und Außenpolitik berücksichtigen mussten. Und obwohl das Hetmanat nur einen Teil der Ukraine umfasste, trug seine Existenz zur Entstehung der ukrainischen nationalen Identität bei, die sich in der Kultur, einschließlich der damaligen Literatur, widerspiegelte. Natürlich spielten auch die westeuropäische Renaissance und die Reformation eine Rolle bei der Entwicklung des Buchdrucks in der Ukraine. Bereits in der ersten Hälfte des 17. Jahrhunderts gab es etwa 20 Druckereien, die größte von ihnen war die Druckerei des Kyjiwer Höhlenklosters.

Doch im späten 18. Jahrhundert befand sich die ukrainische Kultur erneut in einer schwierigen Situation. Unter dem Einfluss des Russischen Reiches wurde die Ukraine auf der linken Seite des Dnipro-Ufers einer massiven Russifizierung unterworfen. Iwan Mazepa war der letzte Hetman, der versuchte, die Autorität des Hetmanats auf beiden Seiten des Flusses wiederherzustellen. Peter der Große befahl jedoch die Zerstörung von Mazepas Heimatstadt Baturyn, einschließlich der Ermordung der Zivilbevölkerung. Ukrainische Archäologen finden in der Stadt immer noch Skelette, die auf das berüchtigte Massaker zurückgehen. Insgesamt starben während der Tragödie von Baturyn mehr als 10.000 Menschen. Wie viele Skelette Archäologen noch in Butscha, Bakhmut, Mariupol und anderen Städten, die besetzt waren oder noch sind, finden werden, ist schwer und unfassbar schmerzvoll vorzustellen.

Trotz der Unterdrückung entwickelte sich die ukrainische Kultur weiter. Im Jahr 1798 wurde das erste große Werk der modernen ukrainischen Literatur „Die Aeneis“ von Iwan Kotljarewskyj veröffentlicht, das in ukrainischer Umgangssprache verfasst wurde. Das frühe 19. Jahrhundert bescherte der Ukraine ihren „literarischen Leuchtturm“ Taras Schewtschenko und die Kyrill-und-Method-Bruderschaft, die zur Wiege der ukrainischen Literatur wurde. Es ist fast überflüssig zu erwähnen, dass die russischen Machthaber mit dieser Entwicklung nicht glücklich waren. Die Mitglieder der Bruderschaft wurden als „Separatisten“ bezeichnet und zu Haftstrafen von 6 Monaten bis zu 3 Jahren verurteilt. Taras Schewtschenko wurde vom Zaren höchstpersönlich zu 10 Jahren Militärdienst verurteilt und erhielt außerdem ein Mal- und Schreibverbot. So viel Angst kann ein mächtiger Zar vor einem einfachen, in Gefangenschaft geborenen Mann haben.

Die Renaissance 2.0

Die Jahrhunderte unter dem Einfluss verschiedener Imperien und insbesondere 72 Jahre unter dem sowjetischen Stiefel hatten einen sehr großen Einfluss auf die Weiterentwicklung der ukrainischen Nationalidee. Obwohl die Ukrainische SSR eine der einflussreichsten Kräfte nach dem Zusammenbruch der UdSSR war, hatten sich bis zum Maidan 2013 nur wenige zeitgenössische Ukrainer mit der Frage ihrer nationalen Identität auseinandergesetzt.

Die Entscheidung des Ex-Präsidenten Janukowytsch, das Abkommen mit der EU platzen zu lassen, erweckte in der Gesellschaft einen Geist des Widerstands, den die Ukrainer trotz der jahrhundertelangen Unterdrückung offensichtlich in ihrer DNA bewahren konnten. So wie die mittelalterliche Gesellschaft des Einflusses der Kirche überdrüssig wurde, waren die Ukrainer des selbsternannten großen Bruders überdrüssig. Nach der Annexion der Krim und dem Ausbruch des russisch-ukrainischen Krieges im Jahr 2014 wurde die Frage des „Ukrainisch-Seins“ zu einem entscheidenden Element der Existenz. Wir haben in Gel[:b:]lau viel über die Entwicklung der ukrainischen Literatur und der Filmindustrie geschrieben, über Stadtplanungen nach europäischen Standards und über soziale Projekte, die sich der Erinnerungskultur widmen.

Vielleicht haben die Ukrainer wegen ihrer neu erfundenen Identität die ersten Tage der groß angelegten russischen Invasion überlebt, gleichwohl fast keiner der westlichen Partner an sie glaubte. Vielleicht ist es dieser Willenskraft, diesem Mut und der Würde zu verdanken, dass die Ukraine sich nun auf dem Weg in die Europäische Union befindet. Wie viel länger hätte dieser Prozess gedauert, wenn der Nachbar im Norden nicht beschlossen hätte, die Ukraine und ihre Menschen vor den Augen der ganzen Welt zu vernichten?

Wenn es um die Renaissance geht, kann man an verschiedene Dinge denken. Ich stelle mir die Ukraine vor, die sich wie ein Phönix aus der Asche erhebt, schöner und blühender als je zuvor .

З жовтня 2022-го року посаду посла України в Німеччині обіймає Олексій Макеєв. Наша редакція поспілкувалася з паном Послом про виклики та здобутки української громади у ФРН.

Текст: Ксенія Фукс
Фото: Анастасія Макеєва

Мое завдання як посла – щоб наші громадяни повернулися додому

Я радію, що після 2014, а особливо після 2022 українська держава та українське громадянське суспільство нарешті стали тим, чим і мають бути – природними союзниками. Разом на війні, разом в тилу.

За цей та минулий роки Ви відвідали багато міст та відповідно багато українських громад. Які враження у Вас склалися? Що є спільним, а що є відмінним? Перед якими викликами стоять громади і які вже є здобутки?

На першу річницю своєї каденції візитом до Бремена я символічно завершив своє інавгураційне турне – офіційно відвідав 16 з 16 федеральних земель. Спілкування з громадою – невіднятний елемент кожного з цих візитів, і ними воно, звісно не обмежується. Завжди з приємністю відзначаю активність української громади, а особливо радію, коли бачу вже налагоджену співпрацю з земельним урядом у питаннях гуманітарної допомоги, культурних подій, піклування про українських шукачів захисту.

У більшості випадків ефективність громади дуже висока, якщо є проблеми, ми як посольство звісно готові долучитися до діалогу. Тішуся, що окрім берлінської команди маємо ще 4 суперактивних генеральних консулів – Ірина Шум у Дюссельдорфі, Ірина Тибінка у Гамбургу, Вадим Костюк у Франкфурті-на-Майні. Мій добрий друг і колега Юрій Ярмілко, Генеральний консул у Мюнхені, завершив свою дипломатичну кар'єру. Наразі чекаємо на призначення нового Генконсула. Але установка на місці, колектив працює.

Серед здобутків громади, якими я як посол пишаюся, – відкриття у багатьох містах культурних чи консультаційних центрів українцями

для українців, адвокація української мови у школах, яскраві та дуже потрібні культурні проекти, що знайомлять німців з нашим мистецтвом та історією. На додаток, ледь не у кожній федеральній землі, ледь не в кожному місті прем'єр-міністри чи бургомістри особисто знайомі з представниками української громади та пишаються таким знайомством!

Я завжди кажу – нас в Німеччині більше мільйону дипломатів, і важливо, щоб кожен та кожна з нас були голосом України, такої України, якої ми як громадяни хочемо її бачити та куди повернемося після перемоги.

Я радію, що після 2014, а особливо після 2022 українська держава та українське громадянське суспільство нарешті стали тим, чим і мають бути – природними союзниками. Разом на війні, разом в тилу. Спільно до ЄС і НАТО. Таку ж масштабовану модель потужного українського громадянського суспільства я бачу і в Німеччині. Дякую за співпрацю!

Як Ви бачите інтеграцію українців в Німеччині? Які плюси для Німеччини від наших переселенців Ви бачите з точки зору соціального капіталу?

Нам важливо, щоб інтереси України були захищені на всіх рівнях, тому «голоси» і активність українців – важливий елемент дипломатії. Інтеграцію українців я бачу у тому, щоб всі дотримувались законів та правил в Німеччині, а ми як посольство вживаємо кроків, щоб ці правила не були дискримінаційними для наших

громадян. Я також хочу, щоб українці вчили німецьку, але й демонстрували попит на вивчення наших дітьми української мови. Бути інтегрованим не означає асимілюватися. Бути інтегрованим – означає, перефразовуючи класика, навчитись чужого та, не цураючись, додати свого.

Поступово набираюся навичок HR-спеціаліста, коли спілкуюсь з німецькими колегами та партнерами про працевлаштування наших громадян, про зниження мовних бар'єрів, визнання дипломів, про роботу українців для українців тощо. Проте у словосполученні «тимчасовий захист», що надається тут нашим громадянам, слово «тимчасовий» важливо для мене не менше за слово «захист».

Моє завдання як посла – щоб наші громадяни повернулися додому, щоб ми разом відбудували Україну. Але повернулись не під російські ракети та дрони, а у країну, що перемогла, повернулись у безпечні міста. Для цього працюємо над зброєю. Відзначаю, як завжди, німецьке лідерство у ППО. Саме ці системи, «іриски», «гепарди», «патріоти», а незабаром і нові артикули, рятують життя українців та українок вдома. Саме вони роблять це «вдома» безпечним. І під час зустрічей з німецьким бізнесом, який планує інвестувати в Україну та брати участь у проектах відбудови, я кажу: «Беріть на роботу українців уже сьогодні. І вони будуть першими, які повернуться в Україну та працюватимуть у ваших дочірніх компаніях в Україні!»

Sie haben in diesem und im letzten Jahr viele Städte bzw. auch viele ukrainische Gemeinden besucht. Welche Eindrücke haben Sie bekommen, welche Gemeinsamkeiten und Unterschiede gibt es in den Gemeinden, was sind die Herausforderungen und Erfolge?

Am ersten Jahrestag meiner Amtszeit habe ich meine Antrittsreise mit einem Besuch in Bremen sinnbildlich abgeschlossen, nachdem ich offiziell alle 16 Bundesländer besucht hatte. Die Interaktion mit der ukrainischen Community spielte bei jedem dieser Besuche eine zentrale Rolle und ging natürlich weit über bloße Kommunikation hinaus. Mit Freude nehme ich die Aktivitäten der ukrainischen Gemeinschaft zur Kenntnis und schätze die bereits etablierte Zusammenarbeit mit den Landesregierungen im Bereich humanitärer Hilfe, kultureller Veranstaltungen und Betreuung ukrainischer Geflüchteten.

In den meisten Fällen ist der Impact der Diaspora sehr hoch, und wenn es Probleme gibt, sind wir als Botschaft selbstverständlich bereit, zu kommunizieren. Ich freue mich, dass wir außer unserem Berliner-Team vier weitere aktive Generalkonsulen haben: Iryna Schum in Düsseldorf, Iryna Tybinka in Hamburg und Vadym Kostyuk in Frankfurt am Main. Mein guter Freund und Kollege Yuriy Yarmilko, Generalkonsul in München, hat seine diplomatische Laufbahn beendet. Wir warten derzeit auf die Ernennung eines neuen Generalkonsuls. Aber das Amt funktioniert weiter, das Team arbeitet wie gehabt.

Als Botschafter bin ich stolz auf die Errungenschaften der Gemeinschaft, darunter die Eröffnung von Kultur- und Beratungszentren von Ukrainern für Ukrainer in zahlreichen Städten. Ebenso freue ich mich über die erfolgreiche Einführung der ukrainischen Sprache in

Schulen sowie über bedeutende Kulturprojekte, welche die Deutschen mit unserer Kunst und Geschichte vertraut machen.

Ich möchte auch hinzufügen, dass die Ministerpräsidenten oder Bürgermeister in fast jedem Bundesland und in fast jeder Stadt persönlich mit Vertretern der ukrainischen Gemeinschaft bekannt sind und auf diese Bekanntschaften auch sehr stolz sind!

Ich sage immer: Wir sind mehr als eine Million Diplomaten in Deutschland, und es ist wichtig, dass jeder Einzelne von uns die Stimme der Ukraine ist, solcher Ukraine, die wir als Bürger sehen wollen und in die wir nach dem Sieg zurückkehren.

Ich freue mich, dass der ukrainische Staat und die ukrainische Zivilgesellschaft nach 2014 und vor allem nach 2022 endlich zu engen und natürlichen Verbündeten geworden sind. Gemeinsam an der Front, gemeinsam im Landesinneren. Gemeinsam auf dem Weg zur EU und zur NATO.

Ich erkenne ein vergleichbares, skalierbares Modell einer robusten ukrainischen Zivilgesellschaft auch hier in Deutschland. Vielen Dank für die Zusammenarbeit!

Wie sehen Sie die Integration von Ukrainern in Deutschland? Welche Vorteile hat Deutschland von unseren Zuwanderern in Bezug auf das soziale Kapital?

Für uns ist es wichtig, dass die Interessen der Ukraine auf allen Ebenen geschützt sind, daher sind die „Stimmen“ und Aktivitäten der Ukrainer ein wichtiges Element der Diplomatie. Die Integration der Ukrainer sehe ich darin, dass sich alle an die Gesetze und Regeln in Deutschland halten und wir als Botschaft darauf achten, dass diese

Regeln nicht diskriminierend für unsere Bürger sind. Ich möchte auch, dass die Ukrainer Deutsch lernen, aber auch, dass unsere Kinder Ukrainisch lernen. Integriert zu sein bedeutet nicht, zu assimilieren. Integriert zu sein bedeutet (ich versuche einen Klassiker zu paraphrasieren), von anderen zu lernen und sich nicht zu scheuen, das Eigene hinzuzufügen.

Wenn ich mit deutschen Kollegen und Partnern über die Beschäftigung unserer Bürger, den Abbau von Sprachbarrieren, die Abschlussanerkennung, die Arbeit von Ukrainern für Ukrainer usw. spreche, erwerbe ich allmählich die Fähigkeiten eines HR-Spezialisten. In der Bezeichnung „vorübergehender Schutz“, den unsere Bürger hier erhalten, ist das Wort „vorübergehend“ für mich genauso bedeutend wie das Wort „Schutz“.

Meine Aufgabe als Botschafter ist es, dafür zu sorgen, dass unsere Bürger nach Hause zurückkehren, damit wir die Ukraine gemeinsam wieder aufbauen können. Aber „nach Hause“ heißt nicht, in die Ukraine, die unter russischem Beschuss steht, sondern in ein Land, das gewonnen hat, nach Hause in die Sicherheit. Zu diesem Zweck arbeiten wir an Waffenlieferungen.

Wie immer möchte ich die deutsche Führung bei der Luftverteidigung hervorheben. Es sind diese Systeme wie „Iris“, „Gepard“ oder „Patriot“ und bald auch neue Geräte, die das Leben der Ukrainer zu Hause retten. Sie machen dieses „Zuhause“ sicher. Und bei den Treffen mit deutschen Unternehmen, die in die Ukraine investieren und sich an Wiederaufbauprojekten beteiligen wollen, sage ich: „Stellt heute Ukrainer ein. Sie werden die Ersten sein, die in die Ukraine zurückkehren und in euren Tochtergesellschaften in der Ukraine arbeiten werden!“

Ich freue mich, dass der ukrainische Staat und die ukrainische Zivilgesellschaft nach 2014 und vor allem nach 2022 endlich zu engen und natürlichen Verbündeten geworden sind. Gemeinsam an der Front, gemeinsam im Landesinneren. Gemeinsam auf dem Weg zur EU und zur NATO.

Seit Oktober 2022 ist Oleksii Makeiev der Botschafter der Ukraine in Deutschland. Unsere Redaktion hat mit Herrn Makeiev die Herausforderungen und Erfolge der ukrainischen Community in Deutschland besprochen.

Text: Kseniya Fuchs
Aus dem Ukrainischen: von Anna Gutsaliuk
Fotos: Anastasia Makeieva

Meine Aufgabe als Botschafter ist es, unsere Bürger wieder nach Hause zu bringen

Як Ви б передали бачення України німцями? Чи змінилось воно з моменту Вашого вступу на посаду?

Я бачу щире захоплення нашою мужністю та стійкістю. Бачу щирий інтерес до нашої культури та історії, зацікавленість зрозуміти нас і надолужити те непізнане, що приховувалося за нав'язливою російською пропагандою «руського мира». Російські окуляри більше не муляють німецьке око, хіба що деякі маленькі уламки ще відлунюють пропагандистськими фантомними болями. Замінити цю псевдооптику нашим яскравим калейдоскопом – моє завдання. На щастя, німці народ не байдужий, до нового охочий. Тим паче коли йдеться про майбутнього члена ЄС.

Про зміну бачення говорить, наприклад, визнання Голодомору 1932-1933 геноцидом. Ми довго працювали над цим рішенням, над точністю формулювань і над демократичним консенсусом. Працювали в кулуарах і без галасу. Результат отримали гучний і справедливий.

Мабуть, кожен дипломат може описати свій підхід кількома головними для нього словами. Мої два улюблені – це «довіра» та «разом».

На що, на Вашу думку, треба націлювати увагу українським інституціям в Німеччині, на регіональному та національному рівнях?

Українська культура приваблива і має попит, якісний культурний продукт не потребує штучного просування. Мені радісно, що художнє мистецтво, література, українська сучасна і класична музика у фокусі уваги музеїв, галерей, бібліотек та фестивалів. Де б мені хотілося більше України – це академічна сфера. Це круто, що у Віадрині є Андрій Портнов, але зовсім не круто, що його кафедра історії України – єдина в Німеччині. Але знову ж таки круто, що на базі Віадрині відкрили Центр українських та польських студій. Тобто, отримали додаткові ресурси, а відповідно поширюватимуться знання та продукуватимуться науковий вміст.

Я був у багатьох німецьких університетах, спілкувався зі студентами та ректорами. Багато з них хочуть мати свої центри українських студій. Наші бажання збігаються на 100% – це реалізується поступово, оскільки бюджети – це не так просто, як можна перекозатись з актуальної політичної дискусії в Німеччині. Ми ж наразі не можемо це спонсорувати за український державний кошт, тож покладемося на наше партнерство. Чи, як я люблю казати, союзництво.

Наприкінці трохи про особисті уподобання. Які книжки Ви б порадили нашим читачам?

Нещодавно в посольстві була зустріч з Оксаною Забужко для українських читачів. Залюбки в таких випадках користуюсь службовим положенням. Забужко серед тих авторів, яких багато перекладають в Німеччині. Мені б хотілося, щоб більше німців читали українських авторів, це прямий шлях до розуміння нашої літератури, історії, цінностей. Ще з художньої літератури захопився Казуо Ішігуро „Never let me go“.

Які культурні події запам'яталися вам найбільше впродовж цього року?

З подій найбільше мені запам'ятався Берлінале з його потужною підтримкою нашої країни. Україна була широко і якісно представлена на цьогорічному кінофестивалі. Також Ukrainian Film Festival Berlin представив потужну програму. Проте я б хотів, щоб українське кіно вийшло за межі фестивального чи спецпоказів, за межі бульбашки українських фанатів. Цьогорічний прокат «Мавки» в Німеччині українською та німецькою мовами також був успішним і довів, що українське кіно може бути цікавим і для масового глядача.

Я не найбільший шанувальник класичної музики, але концерт Ukrainian Freedom Orchestra, на День незалежності України у Берліні став для мене особистою сенсацією. Оркестр під керівництвом відомої канадської диригентки українського походження Кері-Лінн Вілсон, ідейний патронат керівника Нью-Йоркської Metropolitan Opera Пітера Гельба, українські музиканти та виконання багатонаціональним дипломатичним хором Берліна «Оди радості» українською мовою, і все це у рамках берлінського Kultursommer Festival – стало музичним втіленням ідеї міжнародної солідарності та підтримки.

Також нашими різдвяними подарунками Берліну стали святковий концерт Львівського філармонічного оркестру під керівництвом Теодора Кухара у Берлінській філармонії 13 грудня та тематична виставка про український «Щедрик» у день народження Миколи Леонтовича. Кошти, зібрані від продажу квитків, будуть направлені на допомогу музикантам в Харкові та Херсоні, яких російська федерація позбавила можливості професійного розвитку.

Дякуємо, пане Посол, за співбесіду та бажаємо подальших приводів для оптимізму у нашій спільній боротьбі!

Wie würden Sie die Wahrnehmung der Ukraine durch die deutsche Bevölkerung beschreiben? Hat sie sich seit Ihrem Amtsantritt verändert?

Ich sehe eine aufrichtige Bewunderung für unseren Mut und unsere Standhaftigkeit. Ich sehe ein aufrichtiges Interesse an unserer Kultur und Geschichte, ein Interesse daran, uns zu verstehen und das Unbekannte nachzuholen, das hinter der obsessiven russischen Propaganda der „russischen Welt“ bis dato verborgen war. Die russische Brille verschleiert dem deutsche Auge nicht mehr die klare Sicht, außer dass einige kleine Fragmente noch mit Propaganda-Phantom Schmerzen nachhallen. Meine Aufgabe ist es, diese Pseudo-Optik durch unser leuchtendes Kaleidoskop zu ersetzen. Glücklicherweise sind die Deutschen nicht gleichgültig, sie sind neugierig. Vor allem, wenn es um ein künftiges EU-Mitglied geht.

Die Anerkennung des Holodomor von 1932-1933 als Völkermord ist zum Beispiel ein Beweis für einen Sichtweisenwandel. Wir haben lange an dieser Entscheidung gearbeitet, an der Präzision der Formulierung und am demokratischen Konsens. Wir haben hinter den Kulissen und ohne Lärm gearbeitet. Das Ergebnis war aber laut und fair.

Vielleicht kann jeder Diplomat seinen Ansatz mit ein paar Schlüsselwörtern beschreiben. Meine beiden Favoriten sind „Vertrauen“ und „gemeinsam“.

Worauf sollten sich Ihrer Meinung nach ukrainische Institutionen in Deutschland auf regionaler und nationaler Ebene konzentrieren?

Die ukrainische Kultur ist attraktiv und gefragt; ein hochwertiges Kulturprodukt braucht keine künstliche Förderung. Ich bin froh, dass Kunst, Literatur, ukrainische zeitgenössische und klassische Musik im Fokus von Museen, Galerien, Bibliotheken und Festivals stehen.

Ich würde mir mehr Ukraine im akademischen Bereich wünschen. Es ist toll, dass es an der Viadrina Universität Andriy Portnov gibt, aber es ist nicht so toll, dass seine Abteilung für ukrainische Geschichte die einzige in Deutschland ist. Aber gleichzeitig ist es auch klasse, dass das Zentrum für ukrainische und polnische Studien an der Viadrina eröffnet wurde. Das heißt, wir haben zusätzliche Ressourcen erhalten, und dementsprechend wird das Wissen verbreitet und werden wissenschaftliche Inhalte produziert. Ich war an vielen deutschen Universitäten, habe mit Studenten und Rektoren gesprochen. Viele von ihnen wollen ihre eigenen Zentren für ukrainische Studien haben. Unsere Wünsche stimmen

100 % überein. Das wird schrittweise umgesetzt, denn es ist mit Budget nicht so einfach, wie es die aktuelle politische Diskussion in Deutschland vermuten lässt. Wir können das derzeit nicht auf Kosten des ukrainischen Staates finanzieren, also hoffen wir auf unsere Partnerschaft. Oder, wie ich gerne sage, auf Bündnis.

Zum Schluss noch ein wenig über persönliche Vorlieben. Welche Bücher würden Sie unseren Lesern empfehlen?

Vor kurzem wurde von der Botschaft für ukrainische Leser ein Treffen mit Oksana Sabuschko veranstaltet. In solchen Fällen nutze ich gerne meine offizielle Position. Frau Sabuschko ist eine der Autorinnen, die in Deutschland viel übersetzt werden. Ich würde mir wünschen, dass mehr Deutsche ukrainische Autoren lesen, denn das ist ein direkter Weg zum Verständnis unserer Literatur, Geschichte und Werte. Was Belletristik betrifft, so hat mich Buch von Kazuo Ishiguro „Never let me go“ fasziniert.

Welche kulturellen Ereignisse sind Ihnen in diesem Jahr am meisten in Erinnerung geblieben?

Von den Veranstaltungen bleibt mir die Berlinale mit ihrer starken Unterstützung für unser Land in Erinnerung. Die Ukraine war bei den Internationalen Filmfestspielen breit und gut vertreten. Auch das Ukrainian Film Festival Berlin hat ein starkes Programm präsentiert. Ich würde mir jedoch wünschen, dass das ukrainische Kino über das Festival oder spezielle Vorführungen hinausgeht, über die Blase der ukrainischen Fans hinaus. Der diesjährige Verleih von „Mavka – Hüterin des Waldes“ in Deutschland in ukrainischer und deutscher Sprache war ebenfalls erfolgreich und hat bewiesen, dass ukrainisches Kino auch für ein Massenpublikum interessant sein kann.

Obwohl ich nicht besonders für klassische Musik schwärme, hat mich das Konzert des Ukrainian Freedom Orchestra in Berlin zum Tag der Unabhängigkeit der Ukraine persönlich beeindruckt. Das Orchester, dirigiert von der angesehenen kanadischen Dirigentin ukrainischer Herkunft Keri-Lynn Wilson und unterstützt von Peter Gelb, dem Geschäftsführer der New Yorker Metropolitan Opera, vereinte ukrainische Musiker. Die Aufführung der Ode an die Freude in ukrainischer Sprache durch den multinationalen diplomatischen Chor Berlins im Rahmen des Kultursommer Festivals wurde zu einer musikalischen Verkörperung der Idee der internationalen Solidarität und Unterstützung.

Unsere weiteren Weihnachtsgeschenke an Berlin waren ein festliches Konzert der Lemberger Philharmonie unter der Leitung von Theodore Kukhar in der Berliner Philharmonie am 13. Dezember und auch eine thematische Ausstellung über den ukrainischen Schtschedryk zum Geburtstag von Mykola Leontowytch. Der Erlös aus dem Kartenverkauf kommt Musikern in Charkiw und Kherson zugute, denen berufliche Entwicklungsmöglichkeiten aufgrund der russischen Invasion vorenthalten werden.

Wir bedanken uns bei Ihnen, Herr Botschafter, für das Gespräch und wünschen Ihnen weiterhin viele Gründe zum Optimismus in unserem gemeinsamen Kampf!

FORUM
DER
KULTUREN
STUTTGART

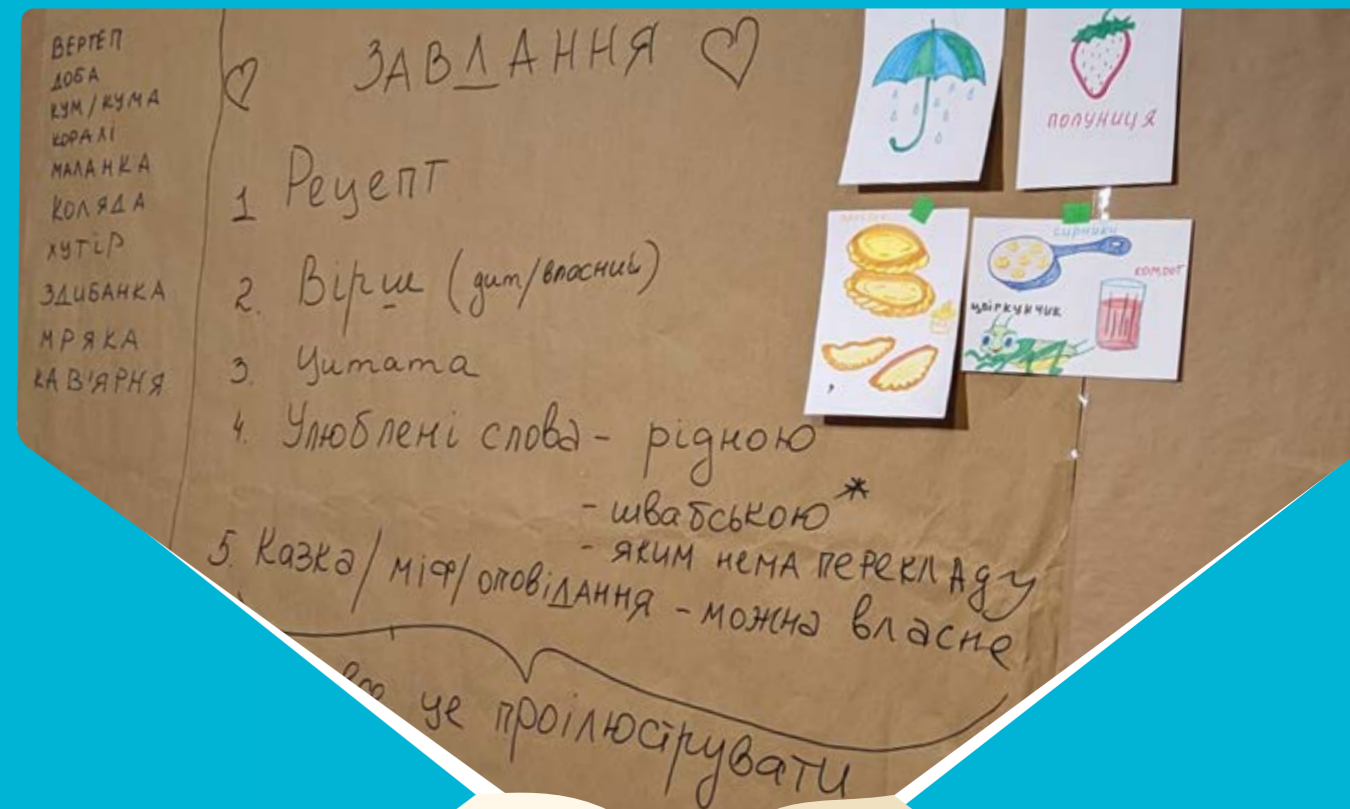
KINDERBUCHPROJEKT

Reise in die eigene Migrationsgeschichte

Die Muttersprache ist die Sprache des Herzens, der Gefühle, der emotionalen Sphäre. Sie führt uns zurück zu unseren Wurzeln, zu unseren Traditionen und öfters auch zu Geschichten von Menschen, die aus ihrem eigenen Land ausgewandert sind, um woanders ihr Glück zu finden.

Zusammen mit Forum der Kulturen Stuttgart e. V. werden fünf Vereine ein interaktives mehrsprachiges Kinderbuch gestalten, um die Vielfalt der Menschen in Stuttgart zu würdigen.

Das Projektziel ist es, den Kindern, Jugendlichen und Eltern aus den Stuttgarter Migrantenvereinen die Möglichkeit zu geben, ihre eigene Migrationsgeschichte zu entdecken und zu teilen. Es wurden folgende Vereine und Sprachen ausgewählt: Punto de Encuentro e. V. (Spanisch), Migrant*innen machen Schule e. V. (Romanes), CamAS e.V. Stuttgart – Cameroonian Association (Fe'fe'), China Kulturkreis e. V. (Chinesisch) und unser UAKS e. V. (Ukrainisch). Alle Inhalte werden auf Deutsch übersetzt. Das Buch sollte in den Grundschulen Stuttgarts verteilt werden. Bleibt dran und reist mit!

ПОДОРОЖ У СВОЮ МІГРАЦІЙНУ ІСТОРІЮ

Рідна мова – це мова серця, почуттів та емоцій.

Вона повертає нас до нашого коріння, до наших традицій, а часто також до історій людей, які емігрували з власної країни, щоб знайти щастя деінде.

Книжковий проект «Подорож у свою міграційну історію», який розпочав Forum der Kulturen e.V., має на меті надати дітям та батькам Штутгарту можливість поділитися своєю культурою та власною міграційною історією. Усього було відібрано п'ять мігрантських організацій, і відповідно п'ять мов – іспанська, китайська, ромська, мова Камеруну Fe'fe' та українська!

В рамках проекту буде створено багатомовну дитячу книгу, авторами якою стануть діти та їхні батьки та яку буде поширено у початкових школах міста.

Тож слідкуйте за нашими оновленнями!

Футбольний клуб «Україна Мюнхен»

Перед початком півфінального кубкового фінального матчу, в якому українська команда здобула перемогу в серії пенальті та увійшла до фіналу кубка AZ-Cup (2023)

Футбольний клуб «Україна Мюнхен» починає свою історію з 2010 року, коли декілька любителів футболу вирішили створити команду, яка б об'єднавала українців за межами Батьківщини. Саме у 2010 році вперше українська команда подала заявку на участь у Королівській Баварській Лізі/Royal Bavarian Liga, RBL та у кубку AZ-Cup, де виступає і до сьогоднішнього дня. Почавши з найнижчої п'ятої ліги, на сьогодні ФК «Україна Мюнхен» закінчив сезон-2023 в III лізі на першому місці та підвищився у класі, ввійшовши до II ліги. Також у сезоні-2023 команда грала у фіналі кубка AZ-Cup, де у фінальному матчі у напруженій боротьбі поступилась німецькій команді з рахунком 2:1.

З часу заснування клубу в команді спробували свої сили понад 100 гравців. На сьогодні налічується близько 40 активних футболістів. Слід зазначити, що у зв'язку з великою кількістю охочих виступати за команду, протягом сезону-2023 ФК «Україна Мюнхен» подав заявку на участь ще однієї української команди в III лізі АН RBL (+30 вікова категорія), яка посіла III місце та підвищилась у класі до II ліги.

Святкування перемоги та виходу команди до фіналу кубку AZ Cup-2023

За час свого існування ФК «Україна Мюнхен» веде активне громадське, просвітницьке та культурне життя, створюючи та примножуючи гарний імідж нашої держави в Німеччині та Європі загалом. Команда пишається дружбою з однодумцями з Відня, Варшави, Копенгагена, Чикаго, Лондона, Лісабона та багатьох українських команд.

ФК «Україна Мюнхен» не є політичною організацією і не підтримує публічно будь-яку політичну силу. Однак, клуб виявив свою підтримку проєвропейському вектору розвитку України, організовуючи та беручи активну участь в Євромайданах Мюнхена. Також після повномасштабного загарбницького вторгнення російської армії на територію України команда активно проводить волонтерську діяльність, організовуючи та відправляючи в Україну гуманітарну та фінансову допомогу.

Менеджером команди впродовж багатьох років є Віталій Дячун, який на волонтерських засадах активно займається розвитком команди та прикладає максимум зусиль для організації різноманітної гуманітарної допомоги для нашої держави. Фінансується команда внесками активних гравців та спонсорами. На сьогодні команду активно підтримують REWE Balagun, K&N Experts GmbH, футбольний клуб Динамо Київ та особисто легендарний український футболіст і тренер Леонід Буряк, Генеральне консульство України в Мюнхені ■

Зустріч команди з легендарним українським футболістом та тренером Леонідом Буряком (2023)

 FC Ukraine Muenchen

Ігровий момент кубкового фінального матчу та підтримка вболівальників (2023)

Fußballverein «Ukraine München»

Freundschaftsspiel mit georgischer Mannschaft (2022)

Der Fußballverein „Ukraine München“ geht auf das Jahr 2010 zurück, als einige Fußballfans beschlossen, eine Fußballmannschaft zu gründen, die die Ukrainer außerhalb ihres Heimatlandes vereinen sollte. Im Jahr 2010 bewarb sich die ukrainische Mannschaft erstmals um die Teilnahme an der Royal Bavarian Liga (RBL) und am AZ-Pokal, wo sie auch heute noch spielt. Ausgehend von der untersten fünften Liga beendete der FC „Ukraine München“ die Saison 2023 auf dem ersten Platz in der dritten Liga und stieg in die zweite Liga auf. Ebenfalls in der Saison 2023 spielte die Mannschaft im Finale des AZ-Pokals, wo sie in einem spannenden Kampf mit 1:2 gegen die deutsche Mannschaft verlor.

Seit der Gründung des Vereins haben sich mehr als 100 Spieler in der Mannschaft versucht, von denen etwa 40 heute aktiv sind. Aufgrund der hohen Anzahl der Spieler hat FC „Ukraine München“ eine weitere Mannschaft für die Teilnahme in der 3. Liga der RBL in der Altersgruppe 30+ angemeldet. Diese belegte am Ende der Saison den 3. Platz und ist über die Relegation in die 2. Liga aufgestiegen.

Der FC „Ukraine München“ ist keine politische Organisation und unterstützt öffentlich keine politische Partei. Der Verein hat jedoch seine Unterstützung für die pro-europäische Ausrichtung der ukrainischen Entwicklung gezeigt, indem er die Euromaidans in München organisiert und aktiv daran teilgenommen hat. Nach dem vollständigen Einmarsch der russischen Armee in die Ukraine hat der Verein außerdem aktiv humanitäre und finanzielle Hilfe für die Ukraine geleistet.

Das Team finanziert sich durch Beiträge von aktiven Spielern und Sponsoren. Heute wird die Mannschaft aktiv von REWE Balagun, K&N Experts GmbH, dem Fußballverein Dynamo Kyjiw und persönlich von dem legendären ukrainischen Fußballspieler und Trainer Leonid Buryak sowie dem Generalkonsulat der Ukraine in München unterstützt.

Der FC „Ukraine München“ heißt neue Spieler, Gönner, Zuschauer und Sportfans herzlich willkommen, sich seinem Team anzuschließen! Die Heimspiele finden in der Bauernfeindstraße 19, 80939 München. Das Training findet im Sommer im Raum München-Pasing und im Winter im Sportraum in Hürderstraße 2, 85551 Kirchheim statt ■

Відродження у танці

Всесвітня пандемія звела нанівець чимало мистецьких проєктів. Проте мюнхенський народний танцювальний ансамбль „Із Перцем“ втримався, щоб із початком повномасштабного вторгнення ще більше популяризувати українську культуру через спів, музику, традиційні костюми та передусім через танець з різних регіонів України.

Text: Halyna Kubiv
Fotos: Nataliya Deyneka-Dupriez

Гурт „Із Перцем“ існує в Мюнхені понад десять років. Незадовго до локдаунів у колективі змінився танцювальний керівник, багато артистів полишило заняття танцями, і вже здавалося, що карантинні обмеження „доб’ють“ „Перців“ остаточно. Але українці вже довели світу, що вони люди вперті, винахідливі й непосидючі. Тож взимку нові учасники та учасниці тренувалися за допомогою відеоконференцій, а влітку збиралися у парках та скверах. Тоді здавалося, що пандемія триватиме вічно, а нові танці носитимуть суто теоретичну цінність.

А потім почалася війна. Вивчені між власним ліжком і шафою рухи довелося виводити на велику сцену: вже на другий тиждень після повномасштабного вторгнення „Перці“ організували благодійний концерт на користь переселенців з України. Так і почалося відродження колективу. У перші місяці після початку великої війни колектив виріс майже вдвічі.

 [www.fb.com/ ZPertsem/](https://www.facebook.com/ZPertsem/)

 [iz_perzem](https://www.instagram.com/iz_perzem)

Одна з учасниць гурту – 15-тирічна Лара Гольд, яка росте у змішаній українсько-німецькій родині. Її мама, відома у Мюнхені активістка та кінорежисерка Дарія Онищенко модерувала концерт, а Лара робила фотографії. Дівчина і до того танцювала у різних гуртках і стилях, а „Перці“ дали змогу продовжувати улюблене заняття. За кілька тижнів до Лари приєдналися Софія та Мішель. Дівчата не розмовляють українською, та мова танцю універсальна.

Водночас із діаспорною молоддю почали приєднуватися й новоприбулі з України. Так долучився до „Перців“ соліст народного ансамблю «Вихляс» та лауреат всеукраїнських та міжнародних конкурсів і фестивалів Максим Демченко (15 років) із Запоріжжя.

Хлопець танцює вже десять років, професійного рівня досягти йому не завадила навіть травма ноги, яку Максим переніс у десять років. Той, хто спостерігає його акробатичні трюки гопака із залу, може не повірити, що у хлопця одна нога коротша за іншу на 6,5 сантиметрів. Спеціальне взуття та наполегливі тренування компенсують фізичну ваду.

Зараз хлопець відновлюється після операції та сподівається знову виступати із „Перцями“.

Ще один учасник – Роман (13 років) теж з шести років займався народними танцями. Хлопець виріс у Києві, а народився у Луганську. Переїзд до Мюнхена вже друга втеча від війни в його короткому житті. Схожа доля й у Віки (15 років), яка народилася в Донецьку й у 5 років переїхала з батьками до Києва. У „Перцях“ вона та дівчата з діаспори почали виконувати обертаси – один з найскладніших рухів жіночої партії в класичному балеті та народному танці.

Те, що для звичайного колективу означало б повільний занепад і припинення існування, стало для „Перців“ платформою для наступного витка розвитку. Локдауни дали змогу новим учасникам вивчити основні танці, а талановита молодь з України підняла рівень виступів до майже професійного.

З початку повномасштабного вторгнення „Перці“ встигли виступити на близько двадцяти концертах в Німеччині, Франції, Чехії, адже танець – це універсальна мова, яку розуміють всі ■

Wiedergeburt durch Tanz

Die weltweite Corona-Pandemie hat viele Kunstprojekte zunichtemacht. Die Münchner Volkstanzensemble „Iz Pertsem“ hat die Pandemie überlebt, um mit dem Beginn des russischen Angriffskrieges durch Gesang, Musik, traditionelle Kostüme und vor allem durch Tänze aus verschiedenen Regionen der Ukraine die ukrainische Kultur zu popularisieren.

Die Tanzgruppe „Iz Pertsem“ (aus dem Ukrainischen „Mit Pfeffer“, also in etwa „pfiffig“) besteht seit mehr als zehn Jahren. Kurz vor dem Ausbruch der Corona-Pandemie hat die damalige Tanzlehrerin ihre Tätigkeit niedergelegt. Wie so oft, haben dann recht viele Teilnehmer:innen die Gruppe ebenfalls verlassen. Und dann kam Corona und es schien, dass die Lockdownbeschränkungen das Ende bedeuten würden.

Aus den zwei Lockdown-Jahren hat die Gruppe jedoch das Beste rausgeholt. Die Trainings fanden im Winter per Zoom statt, im Sommer und im Frühherbst – in den Parks und auf den Grünflächen der Stadt. Kaum zu glauben, aber die Hälfte des Repertoires wurde während Corona einstudiert.

Und dann fiel Russland in die Ukraine ein. Das, was die Tänzer:innen noch vor ein paar Wochen im eigenen Wohnzimmer zwischen dem Schrank und Sofa aufgeführt haben, musste synchronisiert und auf die große Bühne gebracht werden. Denn schon Anfang März 2022 hat „Iz Pertsem“ ein Benefizkonzert zu Gunsten der ukrainischen Geflüchteten veranstaltet.

Beim Konzert wurde noch nicht allen klar, dass bald manche von diesen Geflüchteten zusammen mit den ursprünglichen Teilnehmern auf der gleichen Bühne tanzen werden. Als erste kamen jedoch die Diasporakinder dazu. Lara Gold (15) war beim ersten Benefizkonzert dabei. Ihre Mutter, in München bekannte Aktivistin und Filmregisseurin Daria Onischtschenko, hat das Konzert moderiert, während Lara Fotos gemacht hat. Nach dem Konzert waren sich beide einig, dass Lara zu einer Schnupperstunde kommen sollte:

„Iz Pertsem“ repräsentierte die ukrainische Kultur, das war zudem eine der wenigen Vereinigungen, die auf Freiwilligenbasis Tanzunterricht anboten. Über die gleichen Wege und mit vergleichbarer Motivation sind weitere zwei Mädchen dazu gekommen. Michelle und Sofia wachsen in gemischten Familien aus, haben davor allerlei Volkstänze getanzt. „Iz Pertsem“ wurde für sie ein Fenster zur Kultur ihrer Mütter.

Im Sommer 2022 ist zu der Gruppe Maksym Demtschenko (15) dazugekommen. Der Junge ist mit seiner Mutter aus Saporischschja (Ukraine) geflüchtet. Maksym ist seit zehn Jahren professioneller Tänzer. Wer seine Akrobatikstunts vom Zuschauerplatz heraus beobachtet, wird wahrscheinlich nicht glauben, dass sein linker Bein um 6,5 cm kürzer ist. Im Alter von zehn Jahren hat der Junge nämlich einen Unfall gehabt, Spezialschuhe und seine Hartnäckigkeit haben ihm das Tanzen wieder ermöglicht.

Roman (13) kam zu „Iz Pertsem“ im Winter 2023. Seine Mutter hat einen Post über die Tanzgruppe auf Facebook gesehen. Roman ist in Luhansk geboren und als er noch klein war, flüchtete seine Familie nach Kyjiw. Neun Jahre später haben die Russen auch die ukrainische Hauptstadt angegriffen, so musste der Junge zum zweiten Mal in seinem kurzen Leben vor dem Krieg fliehen.

Viktoria (15) ist im Herbst 2022 zu der Gruppe gestoßen. Auch sie ist zum zweiten Mal vor dem russischen Krieg geflüchtet: 2014 aus Donezk, im vergangenen Jahr aus Kyjiw nach München. Das Mädchen tanzt seit seinem sechsten Lebensjahr. Sie war eine der ersten in der Gruppe, die das schwierigste Tanelement der weiblichen Partie – Obertas, aufeinanderfolgende 360-Grad-Drehung auf einem Standbein – ausführen konnte.

Das, was für die meisten vergleichbaren Gruppen den langsamen Niedergang und Zerfall bedeutet, war für diese ein Sprung auf das neue Niveau. Während des Lockdowns konnten die neu dazugekommenen Teilnehmer:innen die Tänze einstudieren und die dazugekommenen Geflüchteten aus der Ukraine haben zusätzlich einen professionellen Anstrich verliehen. In anderthalb Jahren seit dem Beginn des russischen Angriffskrieges auf die Ukraine hat „Iz Pertsem“ mehr als zwanzig Auftritte in Deutschland, Frankreich, Tschechien gehabt. Die Grenzen und Sprachbarrieren spielen hier keine Rolle, denn Tanz ist eine universelle Sprache, die alle verstehen ■

Deutsch-ukrainische kommunale Partnerschaftskonferenz 2023

Text und Fotos:
Olja Baumann und Liza Walter

Vom 13. bis 15. November 2023 fand in Leipzig deutsch-ukrainische Partnerschaftskonferenz statt. Sie wurde vom Netzwerk *Engagement Global* und der Stadt Leipzig organisiert. Ziel dieses Treffens war es, die ukrainischen Kommunen während des Krieges zu unterstützen und auch ein Zeichen der Solidarität an die ukrainischen Kollegen zu senden.

Rund 600 Gäste nahmen an der Veranstaltung teil, darunter auch Bundespräsident Frank-Walter Steinmeier, der in seiner Rede sagte, die Konferenz sei ein weiteres Signal, dass die Ukraine auf Deutschland zählen könne. Auch andere hochrangige Redner betonten die Bedeutung von Loyalität und Unterstützung für die Ukraine: Michael Kretschmer, Ministerpräsident von Sachsen, Vitali Klitschko, Bürgermeister von Kyjiw, Svenja Schulze, Bundesministerin für wirtschaftliche Zusammenarbeit und Entwicklung, Burkhardt Jung, Oberbürgermeister von Leipzig, Ulrich Herning, Bürgermeister für Integration, und Oleksiy Makeev, Botschafter der Ukraine in Deutschland. Auch der ukrainische Präsident Volodymyr Zelensky wandte sich mit einer Videobotschaft an das Publikum.

In diesem Jahr waren nicht nur 184 Partnerstädte aus der Ukraine, Deutschland und Polen anwesend, sondern auch in Deutschland tätige ukrainische Vereine wie *gelb-blaues-kreuz e.V.* aus Köln, *Leipzig hilft Ukraine e.V.* und *EuropaMaidan e.V.* aus Leipzig und viele andere.

Die Konferenz bot Diskussionen und Workshops zu Energieeffizienz, Wasserversorgung, öffentlichem Schutz und geschlechtersensiblen Ansätzen für den Wiederaufbau nach dem Krieg. Olja Baumann und Liza Walter von den Leipziger Organisationen *Leipzig helps Ukraine e.V.* und *dozwillia-leipzig* berichten über ihre Eindrücke vom Workshop „Digitale Werkzeuge für Wiederaufbau und Entwicklung“:

„Besonders interessiert waren wir an dem Projekt DREAM-App – ein digitales Ökosystem zur Überwachung des Wiederaufbaus – das vom Ministerium für Wiederaufbau ins Leben gerufen wurde. Diese App ermöglicht es jedem, die Investitionen und Schritte zur Wiederherstellung der von Russland beschädigten Einrichtungen zu verfolgen. Sie deckt den gesamten Prozess ab: von der Schadensbewertung über die Planung der Wiederherstellung bis hin zur Finanzkontrolle. Deutsche Redner meinten, die Ukraine habe eine großartige App entwickelt, und Deutschland könne in diesem Bereich noch viel lernen. Was DREAM betrifft, so wird es mit europäischen Mitteln finanziert, so dass es in Zukunft wahrscheinlich nicht nur in der Ukraine, sondern auch in den Partnerländern eingesetzt werden wird“.

Die Städte Leipzig und Kyjiw sind seit 1961 Partnerstädte, und diese Freundschaft und der ständige Kontakt wurden 1992 durch Verträge bestätigt. Im Sommer 2022 wird Leipzig das 60-jährige Bestehen der Partnerschaft mit einer Reihe von Großveranstaltungen feiern, an denen sich die Leipziger Gemeinschaft in Solidarität mit der Ukraine beteiligen wird

У м. Лейпцигу з 13 по 15 листопада 2023 року відбулася конференція міст-партнерів Німеччини та України. Організатором виступили мережа *Engagement Global* та адміністрація міста Лейпциг. Мета цієї зустрічі – зміцнити мережу німецько-українських муніципальних партнерств, визначити можливості для дій та співпраці, а також надіслати українським колегам сигнал солідарності.

Близько 600 гостей були присутні на події, серед них й президент ФРН Франк-Вальтер Штайнмаєр, який зазначив у своїй промові, що ця конференція є ще одним сигналом того, що Україна може розраховувати на Німеччину. Іншими спікерами-високопосадовцями були: прем'єр-міністр федеральної землі Саксонія Міхаель Кречмер, мер міста Києва Віталій Кличко, федеральна міністерка економічного співробітництва та розвитку Свеня Шульце, мер Лейпцига Бурггардт Юнг, мер Лейпцига з питань інтеграції Ульріх Хьорнінг, уповноважений посол України в ФРН Олексій Макеев. Також із відеопромовою до аудиторії звернувся Президент України Володимир Зеленський.

Окрім 184 міст-партнерів з України, Німеччини та Польщі на заході були присутні й українські громадські організації з Німеччини, такі як *gelb-blaues-kreuz e.V.* з Кьольна, *Leipzig helps Ukraine e.V.* та *EuropaMaidan e.V.* з Лейпцига та багато інших.

На конференції проводилися дискусії та воркшопи з питань енергоефективності, водо-постачання, захисту населення та гендерно-чутливих підходів до післявоєнного відновлення.

Оля Бауманн і Ліза Вальтер з лейпцизьких організацій *Leipzig helps Ukraine e.V.* та *dozwillia-leipzig*, діляться враженнями від участі в воркшопі „Цифрові інструменти для відновлення та розвитку“:

“Нас особливо зацікавив проєкт додатка *DREAM* – цифрової екосистеми для контролю реконструкції, який запустило Міністерство Відновлення. Цей додаток дозволяє всім бажаючим стежити за інвестиціями та кроками, що були прийняті для відновлення того чи іншого об'єкта, зруйнованого росією. Додаток розкриває весь процес роботи органів місцевого самоврядування: від оцінки збитків до планування реставрації та контролю над фінансами. Німецькі спікери зі сцени багаторазово підкреслювали, що Україна виготовила класний додаток, і Німеччина має ще багато вивчити в цьому напрямку. *DREAM* фінансується європейськими фондами, тому швидше за все в майбутньому його можна буде використовувати не тільки в Україні, а й у країнах-партнерах“.

Місто Лейпциг та Київ є побратимами з 1961 року, ця дружба та постійний контакт були підтверджені угодами в 1992 році. Влітку 2022 року в Лейпцигу відсвятковано 60 років партнерства серією великих заходів із залученням громади Лейпцига у знак солідарності з Україною

Про відродження міст України під час війни

Війна триває. Російська агресія продовжує руйнувати усе, що було створено українцями за довгі часи. І з кожним днем роботи з відновлення країни все більшає. Попереду великий обсяг завдань, у тому числі налагодження співпраці з іншими містами та організаціями європейських країн. На сьогодні таку співпрацю впроваджує й місто Хмельницький, а на прикладі роботи Хмельницької громадської організації (ГО) «Rise of innovation» можна побачити, яка робота вже виконується, та якої підтримки ще потребує місто для свого відродження.

ГО «Rise of innovation» функціонує з 2018 року. Один із її проєктів, це «Trade mission», що має на меті допомогу місцевим виробникам (Ajour, Pollardi, Vembi) вийти на експортні ринки з легкої промисловості, у тому числі на ринок Німеччини. У жовтні 2023 року вже відбулися зустрічі з генеральним консулом України у Дюссельдорфі Іриною Шум та одним із найпотужніших гуртових покупців легкої промисловості у Німеччині Supreme Group.

Направляються зусилля й на допомогу бізнесам, яким довелось змінити локацію, щоб надалі надавати офіційні робочі місця, які

особливо необхідні зараз. Є приклад двічі релокованого бізнесу зі Слов'янську (у 2014 році – в Ірпінь, у 2022 році – у Хмельницький). Це підприємство займалося до війни шиттям одягу, а зараз вони закупили потужне обладнання та виготовляють спецодяг та принти.

Місто Хмельницький також прийняло більш ніж 385 тисяч переселенців із інших регіонів, для яких міська рада контролює будівництво нового житла. А в рамках проєкту «Ветеранський Хаб», який планується реалізувати разом із «The Council of Europe», буде розроблена система реабілітації для військових та їхніх сімей.

Однак для продовження розвитку місто потребує підтримки великих компаній, яким своєю чергою потрібна мотивація, комунікація з європейськими компаніями, курси підвищення кваліфікації. Окрім цього студенти юридичних факультетів потребують обміни, онлайн заходи, комунікацію зі студентами європейських вишів, щоб мати можливість брати

участь у науковому європейському середовищі, продовжувати співпрацю з підприємцями, розвивати питання міжнародного гуманітарного права.

«Штутгарт пропонує більше» – гасло Штутгарту, «Хмельницький. Щодня можливості» – у Хмельницького. У брендуванні останнього є ідея багатовекторності – перетин можливостей,

шляхів. Відстань від Хмельницького до Штутгарту близько 1600 км, однак це не завадило їм стати у березні 2023 року містами-побратимами. Цим рішенням вони показали не тільки своє бажання обмінюватися досвідом, а й готовність допомагати один одному у відбудові. І незабаром ми побачимо перші результати цієї співпраці

Підписання угоди про солідарне партнерство Штутгарт - Хмельницький - Дрезден
Фото з фб-сторінки Oleksandr Symchyshyn

Текст: Юлія Готкова

Молодь з Хмельницького відвідує місто Штутгарт

Über die Wiederbelebung der ukrainischen Städte während des Krieges

Der Krieg geht weiter. Die russische Aggression zerstört weiterhin alles, was die Ukrainer im Laufe der Zeit aufgebaut haben, und damit wächst der Umfang des Wiederaufbaus des Landes. Vieles muss getan werden. Vor allem aber der Aufbau einer Zusammenarbeit mit anderen Städten und Organisationen in europäischen Ländern.

Heute baut die Stadt Chmelnyzkyj eine solche Zusammenarbeit auf. Am Beispiel vom Verein „Rise of Innovation“ in Chmelnyzkyj können wir sehen, welche Arbeit bereits geleistet wird und welche Unterstützung die Stadt für ihre Wiederbelebung noch benötigt.

Der Verein „Rise of Innovation“ ist seit 2018 tätig und konzentriert sich hauptsächlich auf den Wirtschaftssektor. Das neueste Projekt, an dem die NGO derzeit arbeitet, ist die Handelsmission. Es zielt darauf ab, den lokalen Herstellern aus Chmelnyzkyj beim Eintritt in die Exportmärkte der Leichtindustrie, einschließlich des deutschen Marktes, zu helfen. Im Oktober 2023 fand ein Treffen zu diesem Projekt mit der Generalkonsulin der Ukraine in Düsseldorf, Iryna Shum, statt. Ein weiteres Treffen gab es auch mit der Supreme Group, einem der führenden Industriepartner und dem potenziellen Einkäufer aus Deutschland.

Es werden auch Anstrengungen unternommen, um die innerhalb der Ukraine umgesiedelten Unternehmen zu unterstützen, damit sie weiterhin Arbeitsplätze anbieten können, die gerade jetzt besonders benötigt werden. Es gibt ein Beispiel für ein Unternehmen, das zweimal umziehen musste (2014 aus Slowjansk nach Irpin und 2022 nach Chmelnyzkyj). Dieses Unternehmen stellte noch vor dem Krieg Kleidung her und hat nun eine leistungsfähige Ausrüstung angeschafft und ist in der Produktion von Berufsbekleidung und dem Textildruck tätig.

Text: Yuliia Gotkova
Aus dem Ukrainischen von: Afina Albrecht

Die Jugendlichen aus Chmelnyzkyj während der Exkursionswoche in Stuttgart

Das Logo der Stadt Chmelnyzkyj

Was braucht die Stadt, um ihre Entwicklung wiederzubeleben und fortzusetzen?

Erstens: Unterstützung für große Unternehmen. Sie brauchen Motivation und Chancen, Kommunikation und Zusammenarbeit mit europäischen Unternehmen sowie Weiterbildung.

Zweitens: Unterstützung für die Studenten. Sie brauchen Austauschprogrammen, Online-Veranstaltungen und die Verbindung zu den Studierenden aus den europäischen Universitäten.

„Stuttgart offers more“ ist der touristische Slogan der Landeshauptstadt Baden-Württembergs, „Chmelnyzkyj. Möglichkeiten jeden Tag“ ist der Slogan von Chmelnyzkyj, dessen Branding beinhaltet die Idee des Multivektorsismus – die

Kreuzung von Chancen und Wegen. Die Entfernung zwischen Chmelnyzkyj und Stuttgart beträgt etwa 1600 km, was Chmelnyzkyj jedoch nicht daran hinderte, im März 2023 Partnerstadt von Stuttgart zu werden. Mit dieser Entscheidung haben die Städte nicht nur ihren Wunsch nach Erfahrungsaustausch, sondern auch ihre Bereitschaft gezeigt, sich gegenseitig beim Wiederaufbau zu helfen. Und wir werden bald die ersten Ergebnisse dieser Arbeit sehen.

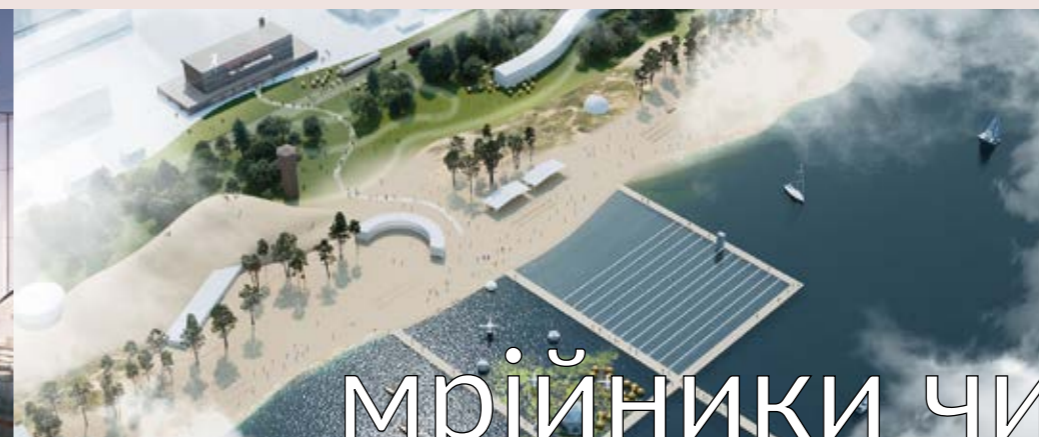
Nach Ansicht von „Rise of Innovation“ sollten folgende Bedürfnisse noch berücksichtigt werden: Teilnahme an europäischen wissenschaftlichen Projekten und Prozessen, Fortsetzung der Zusammenarbeit mit Unternehmern, Entwicklung von Fragen des humanitären Völkerrechts.

Außerdem wird es an einem weiteren wichtigen Projekt gearbeitet – dem Veteran's Hub, der gemeinsam mit dem Europarat umgesetzt werden soll. Im Rahmen des Projekts wird ein Rehabilitationsprogramm für Soldaten und ihre Familien entwickelt. Schließlich ist nicht nur eine physische, sondern auch eine psychologische Rehabilitation erforderlich, und die Soldaten müssen nach dem Einsatz in das „normale“ Leben der Gesellschaft integriert werden.

Der Verein „Rise of Innovation“ und die Stadt sind gute Beispiele dafür, welche Prozesse bereits angestoßen sind, und wie die Ukraine bereits während des Krieges jetzt unterstützt werden kann

Проект

МРІЙНИКИ ЧИ

Re: Маріуполь

Instagram **Re:M** re_mariupol

КОМАНДА МОЛОДИХ АРХІТЕКТОРІВ, ДИЗАЙНЕРІВ ТА ПІДПРИЄМЦІВ З МАРІУПОЛЯ ПРЕДСТАВИЛА ПРОЄКТ ВІДБУДОВИ МІСТА

ВІЗІОНЕРИ?

«Фотокартки» Маріуполя майбутнього побачили світ 28 червня в межах панелі Mariupol.Reborn на Львівському урбан форумі. Онлайн ознайомитися із пропозицією можна на сайті проекту та в інстаграмі.

Проект розпочався у квітні 2022 року з візуального маніфесту *Сергія Родіонова*, українського дизайнера родом з Маріуполя, автору бренд-стратегії міста та співзасновника ініціативи про майбутнє України «Мрія». Маніфест був представлений у вигляді книжки, сайту та виставки в *Independent School for the City* (Роттердам, Нідерланди), де на той час навчався Сергій.

За 6 місяців команді вдалося розвинути проект до повноцінного плану відбудови міста.

Окрім Сергія до команди «*Re: Маріуполь*» увійшли Яна Буцацька, архітекторка та співзасновниця студії Sets, Анна Камишан, архітекторка, художниця, співзасновниця «Мрії», архітектор Павло Заботін та Віктор Колейкін. Проект розроблений на запрошення платформи маріупольського муніципалітету Mariupol.Reborn. Частина матеріалів створених для «*Re: Маріуполь*» були створені завдяки підтримці Агентства США з міжнародного розвитку (USAID).

Проект «*Re: Маріуполь*» — водночас мрія, план і бачення повоєнної відбудови міста, якими ми прагнемо поділитися зі світом. Це нагадування про місто і людей, яких намагалися залякати й розбити щент. Про місто і людей, які зустрінуться знову.

Але вже іншими ніж були раніше», — описує команда. Ми поспілкувались з Сергієм Родіоновим, щоб разом пошукати відповідь на кілька ключових питань навколо проекту.

Перше питання, з кого і за яких обставин почався Re: Маріуполь? Що стало відправним пунктом?

На момент повномасштабного вторгнення я вчився в Independent School for the City в Роттердамі й вивчав як будуть змінюватись міста під впливом викликів майбутнього. Я не мав зв'язку з моєю родиною в Маріуполі, і тому досліджував воєнні дії в рідному місті, готуючи разом із тим план з евакуації рідних. Після закінчення навчання я евакуював маму до себе в Нідерланди й підготував фінальний проект — візуальний маніфест майбутньої реконструкції мого рідного міста, Маріуполя у вигляді книжки, виставки та сайту.

Зараз, як і торік, часто можна почути думку, що про відбудову ще говорити зарано. Мовляв, давайте спочатку виграємо війну, а потім поговоримо. Що ви думаєте з цього приводу?

В травні минулого року були різні думки щодо доречності розмов про реконструкцію окупованих міст, та ще й з такими трагічними історіями. Я вважав та вважаю, що починати роботу потрібно заздалегідь, щоб краще підготуватись до відбудови,

коли міста звільнять. Особливо в площині роботи над пам'яттю, осмислення подій, також економіки, питань як повертати людей, де і як вони будуть жити і працювати тощо. Є досвід інших міст, які було відбудовано після війни. І здебільшого найвдаліші приклади, коли міста ставали комфортними та живими, пов'язані з роботою ще під час війни. Коли активно залучали мешканців та експертів, проводили довгі слухання та дискусії. І на це все потрібен час та терпіння, зате потім на виході можна отримати вдале бачення, стратегію розвитку, віру в позитивні зміни.

В мене було багато контактів з іншими ініціативними групами, медіа, муніципалітетом Маріуполя. Останні збирали круглий стіл різних експертів та запропонували зробити повноцінний проект та представити своє бачення реконструкції міста після війни. Я не міг від такого відмовитись, хоча це все не просто емоційно. Це та робота, яку робиш серцем, і не в останню чергу, як терапія після втрати рідного міста у тому вигляді, в якому я його знав.

Я отримав грант від USAID та запросив до роботи своїх друзів архітекторів, урбаністів. Ми також долучали різних експертів — економістів, екологів, дизайнерів, людей, що добре знають Маріуполь.

Особисто для мене це також проект — відповідь на російський майстер-план для Маріуполя, який був зроблений «зверху вниз» без жодного розуміння історії, цінностей міста. Ми маємо протипоставляти

ідеям ворога свої ідеї, голосно про це говорити та комунікувати чому це важливо вже зараз. І в жодному разі не забувати про Маріуполь, та інші окуповані міста та їх людей.

Як ви бачите процес фінансування проекту?

Якщо мова про фінансування реконструкції міста, то на це потрібні десятки мільярдів доларів за попередніми оцінками від муніципалітету Маріуполя (дані можна перевірити). На жаль, війна продовжується і ця цифра збільшується з кожним днем. Це справді дуже великі гроші.

Можна, наприклад, використати потенційно конфісковані у росії кошти на користь України як заставу для залучення приватних інвестицій. Але я б хотів підкреслити, що головне мати бачення, стратегію, ефективно протидіяти корупції. Тоді будуть люди, мізки, руки, і гроші.

Дякуємо, Сергію за цікаву розмову.

Згідно з тлумачним словником, візіонер — це людина з багатою творчою уявою, завдяки якій вона здатна передбачати майбутнє і впливати на нього. Ідея та бачення лежать в основі кожного великого шляху. Це перший, але такий важливий крок. Тож успіху та натхнення тобі, Re: Маріуполь. Шлях буде нелегким, але тим цікавіше.

Місту Марії бути ■

Projekt

EIN TEAM VON JUNGEN ARCHITEKTEN, DESIGNERN UND UNTERNEHMERN AUS MARIUPOL STELLTE EIN PROJEKT ZUM WIEDERAUFBAU DER STADT VOR

Re: Mariupol

Text: Nataliia Häusler
Aus dem Ukrainischen von: Afina Albrecht

Träumer oder Visionäre?

Die Vision des zukünftigen Mariupols wurde in Form von Bildern am 28. Juni im Rahmen des Panels *Mariupol. Reborn* auf dem Lviv Urban Forum veröffentlicht. Das Projekt begann im April 2022 mit dem visuellen Manifest von Sergii Rodionov, einem ukrainischen Designer aus Mariupol, dem Autoren der Markenstrategie der Stadt und Mitbegründer der Initiative über die Zukunft der Ukraine „Mriya“ (dt. Traum).

Innerhalb von sechs Monaten gelang es dem Team, das Projekt zu einem vollwertigen Plan für den Wiederaufbau der Stadt zu entwickeln.

Neben Sergii gehören zum Team von *Re: Mariupol* die Architekten:innen Yana Buchatska, Anna Kamyshan, Pavlo Zabotin und Viktor Kopeykin. Das Projekt wurde auf Anfrage von *Mariupol.Reborn*, einer Plattform des

Stadtrats von Mariupol, entwickelt, und ein Teil des Projekts wurde mit Unterstützung der US-amerikanischen Agentur für internationale Entwicklung (USAID) umgesetzt.

„Das Projekt *Re: Mariupol* ist gleichzeitig ein Traum, ein Plan und eine Vision für den Wiederaufbau Mariupols nach dem Krieg, die wir mit der Welt teilen wollen. Es ist eine Erinnerung an eine Stadt und Menschen, die eingeschüchtert und zerschlagen wurden. Eine Erinnerung an die Stadt und die Menschen, die sich wiedersehen werden“, beschreibt es das Team.

Wir sprachen mit Serhii Rodionov, um Antworten auf einige wichtige Fragen rund um *Re: Mariupol* zu finden.

Wie wurde das Projekt ins Leben gerufen? Was war der Ausgangspunkt?

Zum Zeitpunkt der offenen russischen Invasion studierte ich an der Independent School for the City in Rotterdam und lernte, wie sich Städte unter dem Einfluss der Herausforderungen der Zukunft verändern werden. Ich war sehr abgelenkt, verbrachte viel Zeit in den sozialen Medien und verfolgte die Ereignisse in der Ukraine. Ich hatte keinen Kontakt zu meiner Familie in Mariupol, also recherchierte ich über den Krieg in meiner Heimatstadt und bereitete Pläne für die Evakuierung meiner Familie vor. Als mein Studium beendet war, evakuierte ich meine Mutter in die Niederlande und bereitete ein Abschlussprojekt vor – ein visuelles Manifest für den künftigen Wiederaufbau meiner Heimatstadt in Form eines Buches, einer Ausstellung und einer Website.

Nach wie vor hört man die Meinung, es sei zu früh, um über den Wiederaufbau zu sprechen. Es heißt, wir sollten erst den Krieg gewinnen und dann darüber reden. Wie ist Ihre Meinung dazu?

Im Mai letzten Jahres gab es schon unterschiedliche Meinungen darüber, ob es angemessen ist, über den Wiederaufbau der besetzten Städte zu sprechen, insbesondere angesichts solch tragischer Geschichten. Ich war und bin der Meinung, dass wir im Voraus mit der Arbeit beginnen sollten, um uns besser auf den Wiederaufbau vorzubereiten, wenn die Städte befreit sind. Vor allem in Bezug auf die Erinnerungsarbeit, das Verständnis für die Ereignisse und die Wirtschaft, die Frage, wie die Menschen zurückkehren können, wo und wie sie leben und arbeiten werden.

Es gibt Erfahrungen anderer Städte, die nach einem Krieg wiederaufgebaut wurden. Die erfolgreichsten Beispiele dafür, dass Städte sich nach dem Wiederaufbau wohlfühlen und lebendig werden, sind in den meisten Fällen auf die Arbeit während des Krieges zurückzuführen – auf lange Anhörungen und Diskussionen unter der Beteiligung der Einwohner und Experten, die alle sehr viel Zeit und Geduld erfordern. Aber am Ende kann man eine solide Vision, eine erfolgsorientierte Strategie gewinnen, gekoppelt an den Glauben an den positiven Wandel. Ich hatte viele Kontakte mit anderen Initiativgruppen, den Medien und der Stadtverwaltung von Mariupol.

Letztere berief einen runden Tisch mit verschiedenen Experten ein und bot mir an, ein komplettes Projekt zu entwerfen und eine Vision vom Wiederaufbau der Stadt nach dem Krieg zu präsentieren. Ich konnte das Angebot nicht ablehnen, auch wenn es mir emotional schwer fiel. Das ist die Art von Arbeit, die man mit dem Herzen macht, nicht zuletzt als Therapie nach dem Verlust der Heimatstadt, wie man sie kannte.

Ich erhielt eine Förderung von USAID und lud meine Freunde, Architekten und Urbanisten ein, mich anzuschließen. Wir haben auch weitere Experten hinzugezogen – Leute aus der Wirtschaft, Ökologen, Designer, Leute, welche die Stadt gut kennen. Aber dahinter steckt noch mehr.

Für mich persönlich ist dieses Projekt auch eine Antwort auf den russischen Masterplan für Mariupol, der von oben bis unten ohne jegliches Verständnis für die Geschichte und Werte der Stadt erstellt wurde, in dem alles von Grund auf neu geschrieben wird. Wir müssen unsere Visionen denen des Feindes entgegensetzen, laut darüber sprechen und vermitteln, warum es gerade jetzt wichtig ist. Und auf keinen Fall dürfen wir Mariupol und andere besetzte Städte und ihre Menschen vergessen.

Wie sieht es mit der Projektfinanzierung aus?

Wenn wir über die Wiederaufbau-Finanzierung sprechen, dann brauchen wir dafür Dutzende Milliarden Dollar, so die vorläufigen Schätzungen der Stadtverwaltung Mariupols (die Daten können überprüft werden). Das ist wahrhaftig eine exorbitante Summe. Wir könnten zum Beispiel die aus Russland beschlagnahmten Gelder als Sicherheiten nutzen, um private Investitionen in die Ukraine anzuziehen. Aber ich möchte betonen, dass es vor allem darauf ankommt, eine Vision und eine Strategie zu haben und gleichzeitig die Korruption wirksam zu bekämpfen. Dann werden wir alle benötigten Ressourcen haben – menschliche und finanzielle.

Visioner ist eine Person mit einer außerordentlich schöpferischen Vorstellungskraft, dank welcher sie die Zukunft voraussehen und beeinflussen kann. Am Anfang jedes großen Vorhaben war eine Idee und eine Vision. Dies ist der erster und auch der wichtigste Schritt. Wir wünschen Dir, „Re: Mariupol“, viel Erfolg und Inspiration. Der Weg wird nicht einfach sein, aber er ist umso interessanter.

Die Stadt Mariupol wird wiedererstehen

Tales of EUkraine

Kinderbücher sind seit Beginn der russischen Invasion für die Ukraine zu einem wichtigen kulturellen Exportgut geworden. Mit der „Books without Borders“ Initiative startete das Ukrainische Buchinstitut bereits im März 2022, wenige Wochen nach Beginn des russischen Angriffs, mit einer internationalen Kinderbuchkooperation. In mehreren europäischen Ländern wurden ukrainische Kinderbücher nachgedruckt und an Familien verteilt, die ihr Land verlassen mussten. Die ukrainischen Verlage hatten dafür die Druckvorlagen kostenlos zur Verfügung gestellt. Auch die Europäische Verlegervereinigung hat dafür Spenden gesammelt.

Im Frühjahr 2023 startete die Europäische Verlegervereinigung nun eine eigene Initiative. Unter dem Namen „Tales of EUkraine“ hat sie es sich zum Ziel gesetzt, Kinderbücher von ukrainischen Verlagen zweisprachig auf den Markt zu bringen. Insgesamt sollen in den kommenden zwei Jahren 300.000 Bücher gedruckt werden. Beteiligt sind die Verlegervereinigungen in sechs europäischen Ländern. Mit der Initiative soll es den Kindern – und deren Eltern – erleichtert werden, in ihrem jeweiligen Aufenthaltsland anzukommen. Die zweisprachigen Ausgaben sollen auch nicht zuletzt den Spracherwerb unterstützen.

Doch nicht nur die Leserinnen und Leser profitieren von der Initiative. Dieses Mal kommt sie auch den Verlagen in der Ukraine zugute. Sie erhalten für jedes Buch, das in das Projekt einbezogen wird, eine Lizenzgebühr von ihren ausländischen Partnern. Insgesamt 100 verschiedene Kinderbücher von fast 50 ukrainischen Verlagen umfasst der Katalog, der für das Projekt zusammengestellt wurde. Acht bis zehn der Titel werden je Verlag in eine andere Sprache übersetzt. Auch der Börsenverein des Deutschen Buchhandels ist an dem Projekt beteiligt. Sein Ziel ist es, mindestens 60.000 zweisprachige Bücher bis Ende 2025 herstellen zu lassen, um sie kostenlos zur Verfügung zu stellen. Auf der Kinderbuchmesse im italienischen Bologna wurde die Initiative am 6. März 2023 offiziell gestartet. Bereits zur Frankfurter Buchmesse im Oktober 2023 konnten die ersten sechs zweisprachigen Bücher – auf Ukrainisch und Deutsch – durch den Börsenverein präsentiert werden.

Zwei deutsche Verlage haben den Börsenverein dabei unterstützt, dieses Ziel zu erreichen: Der Verlag Slavicum aus Wuppertal und der Verlag Friedrich Mauke aus Jena. Jeder der Verlage hat drei Titel mit Auflagen von jeweils 5.000 Exemplaren beigesteuert.

Seit Dezember können diese Bücher kostenlos beim Börsenverein bestellt werden. Lediglich eine Versandkostenpauschale wird erhoben. Angeboten werden die Bücher als Buchpakete. Zielgruppen sind vor allem Kindergärten, Schulen, Bibliotheken, gemeinnützige Einrichtungen und Initiativen, die sich in der Betreuung und Unterstützung geflüchteter Kinder engagieren.

Dass die Bücher kostenlos verteilt werden können, wurde durch die finanzielle Unterstützung aus dem Programm Creative Europe der Europäischen Union ermöglicht. Die Europäische Verlegervereinigung hofft, dass die Kontakte zwischen Verlagen aus der Ukraine und aus anderen europäischen Ländern, die durch das Projekt entstehen, weit darüber hinaus bestehen bleiben. Denn alle Projektpartner sind sich einig: Bücher aus der Ukraine sind für den europäischen Markt interessant und können zudem bei der europäischen Integration der Ukraine helfen.

«Die Eule, die eine Lerche werden wollte» heißt ein Kinderbuch der erfolgreichen ukrainischen Autorin **Halyna Wdowydtschenko**. Dieses Buch ist eines der ersten ukrainischen Kinderbücher, die als zweisprachige Ausgaben im Rahmen des Projekts «Tales of EUkraine» vorliegen (Verlag Slavicum). Wie wunderbar diese Bücher bei den Kindern ankommen, zeigten zwei Lesungen mit der Autorin im November 2023 in einem Jenaer Kindergarten und der Jenaer Ernst-Abbe-Bücherei. Selbst die deutschen Kinder wünschten sich immer wieder, auch die ukrainische Version zu hören. Dank der Kinderbuch-Initiative konnte nach der Veranstaltung jede der kleinen Zuhörer:innen ein eigenes zweisprachiges Exemplar mit nach Hause nehmen.

[www.fb.com/ FriedrichMaukeVerlag](https://www.fb.com/FriedrichMaukeVerlag)

Instagram [friedrichmaukeverlag](https://www.instagram.com/friedrichmaukeverlag)

Навесні 2023 року Європейська асоціація видавців запустила ініціативу «Tales of EUkraine», яка поставила собі за мету вивести на ринок двомовні дитячі книжки українських видавництв. Очікується, що в найближчі два роки буде надруковано 300 000 книжок. Задіяні асоціації видавців шести європейських країн. Ініціатива спрямована на те, щоб дітям та їхнім батькам було легше приїхати до країни проживання. І останнє, але не менш важливе, двомовні видання призначені для підтримки вивчення мови.

Два німецьких видавництва – Slavicum та Friedrich Mauke Verlag підтримали цю амбітну мету. «Сова, яка хотіла стати жайворонком» Галини Вдовиченко стала однією із перших книжок, які вийшли в рамках проекту. Читання із письменницею у листопаді 2023 року в дитячому садку та бібліотеці Ернста Аббе в Сні показали, як чудово сприймають ці книги діти. Навіть німецькі маленькі читачі були зацікавлені в українській версії казки.

Наталія Белічук про кухню як місце сили українців

Victoria
Zagorodnikh

Якось у школі на уроці з народознавства ми мали написати про 12 страв українського різдвяного столу. Більшість однокласників розгубилися вже після куті та узвару. Вчителька походжала поміж партами та підбадьорювала: «Згадаємо Святвечір у бабусі й піпшемо». Моя сусідка по парті, яка щозими гостювала у бабусі на

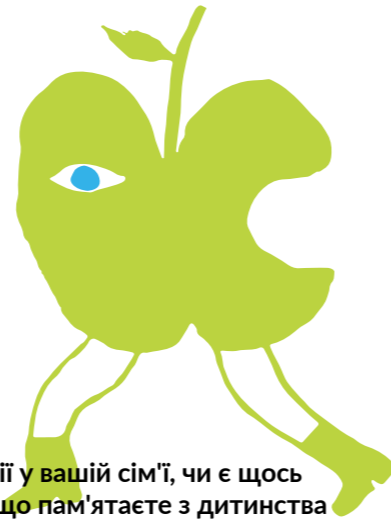
Бойківщині, завзято списувала рядок за рядком. А я, відмінниця, із жахом усвідомила, що геть не маю чого згадати: ані сімейних традицій, ані народних рецептів. Проїшло зо двадцять п'ять років і тема мого коріння, мови, культури, відновлення традицій знову постала – тепер вже гостро, як ніколи. Потрапивши у соцмережі на сторінку українки, яка захоплювало ділитися старовинними українськими рецептами, написала їй листа.

Наталія Белічук родом з Яворівщини, за фахом юристка, медіаторка, працює у сфері медичного права. У вільний час досліджує кулінарні традиції українців і веде про це [блог](#).

Наталія миттєво відгукнулася щирими відповідями на мої насущні питання.

Про що ваш блог? **Instagram** [natalie.belichuk](https://www.instagram.com/natalie.belichuk)

Я багато читала, як формувалась та змінювалась харчова політика під час воєн. Під час Першої та Другої світових воєн люди змінювали харчові звички, заощаджували їжу. Гасла того часу закликають не викидати їжу, купляти розважливо, готувати дбайливо. Саме тоді я задумалася про культурну місію кулінарії, адже їжа – це наша ідентичність, а ми – її носії. В час, коли намагаються стерти нашу ідентичність, це має значення, це питання нашого виживання як українців.

Які традиції у вашій сім'ї, чи є щось особливе, що пам'ятаєте з дитинства і продовжуєте із вашими дітьми?

Я народилася в містечку біля військового полігону. З дитинства кожного року на Великдень ми несли для солдатів паски та писанки, які робили разом із татом. Це була наша місцева традиція. З початком повномасштабного вторгнення паски для ЗСУ вже збирала вся Україна. А на Різдво вдома була справжня магія – з глиняним посудом, святковим обрусом, пампушками, коли всі страви особливо смачні, і коли з сусідами можна обміняти святковими пляцками.

З дитинства я розуміла, що свято – це не про їжу, це щось більше: піклування про інших, плекання нашого глибокого і міцного коріння. Я впевнена, що поки живі українці, ми будемо пекти паски та писати писанки, колядувати та готувати Святу вечерю. Зараз ми це робимо з дітьми, незалежно від того, де знаходимось.

Проживаючи наразі за кордоном, чи відчуваєте різницю у звичаях і кулінарних звичках? Є щось, що, на вашу думку, особливо вирізняє українців?

Ми готуємо не просто їжу – ми даруємо тепло, затишок, турботу, піклування. А зараз ця місія в рази важливіша – ми годуємо тих, хто зараз проходить через важкі випробування. Вміння знайти необхідні продукти, приготувати їжу за будь-яких умов, подбати про інших – це суперсила, якою володіють українські жінки.

Поживши в інших країнах, я зрозуміла, наскільки важлива їжа – це найшвидший спосіб перенестися додому, навіть якщо ти за тисячі кілометрів. Для багатьох українців кухня – це місце сили. Люди фізично розкидані по світу, але рідне їх кличе. В нас багата кулінарна традиція, просто не всі мали й мають змогу її знати.

Як плануєте далі розвивати та зміцнювати свій проєкт?

Своїм блогом я намагаюсь відновити кухню, як місце сили для українців. Я ділюсь своїми історіями та переживаннями, щоб у людей було відчуття, що це не бездушний рецепт з інтернету, яких тисячі, а що це – прожита історія, ще один день, коли ми є, ми вистояли, зробили щось добре сьогодні, погодували наших рідних, чи близьких.

Мрію зробити ще один проєкт – «Невдома», в якому ділитимусь нерозказаними історіями українців, які вимушено перебувають за кордоном. Я б хотіла, щоб вони отримали голос – поділились своєю історією через страву, яка наближає їх додому, що готують зі своїх звичних страв, чого не вистачає і за чим сумують, що перше приготують, коли повернуться в Україну після перемоги.

Що порадите тим, хто не має свого кулінарного спадку, але прагне його здобути й зберегти для нащадків?

Думаю, що знайти однодумців та об'єднуватися, знайти з нашого спадку те, що особливо відгукується та гріє душу.

Коли ми розмовляємо з мамою, вона неодмінно питає: «Що ти сьогодні варила?» Обмін – наше все, ми ділимося, ми отримуємо, ми разом, бо ми об'єднані простими питаннями: «Що в тебе на вечерю?», «Що цього року готуєш на Різдво?»

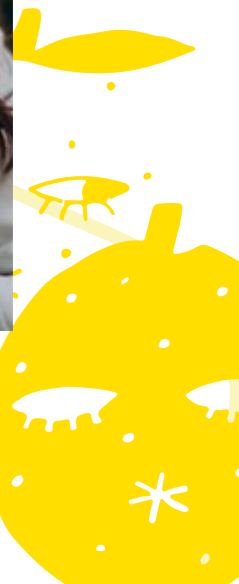
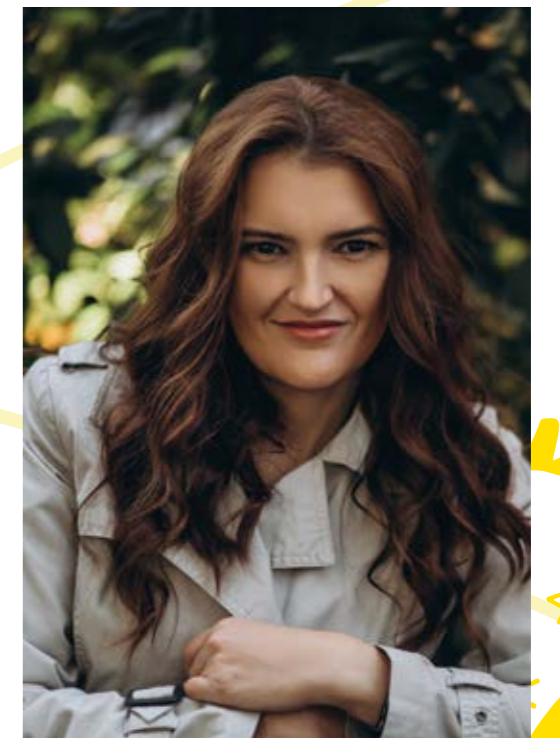

Які ваші думки та надії про відродження української культури?

Щодня в наші будинки й в наші серця влучають російські ракети. Щодня люди кудись їдуть, залишаються, повертаються, а часом їдуть, щоб знову повернутися. Що вони беруть з собою? Надію. Бо основне – не речі, а те, що ми маємо всередині: наша ідентичність, вміння, наш внутрішній культурний компас. Відчуття дому й затишку приходять тільки з нашими стравами. Так, як ніби ти нарешті можеш видихнути й бути собою. Хочу, щоб українські традиції жили й множились.

P.S. „Цей день би загубився серед інших, якби не один лист, який його перевернув. – писала Наталія про моє повідомлення їй у соцмережах. – Цей один лист породив в моїй голові безліч запитань: що я готую для людей, щоб презентувати свою культуру? Що будуть пам'ятати мої діти як страву дитинства? А що, як я не встигла запитати у бабусі всі рецепти, які хотіла, бо вона вже пішла у засвіти? Чи не спіткає така ж доля рецепти моєї мами, які заповані в товсті зошити, списані від руки, потріпані та з розлізлим чорнилом?

Запитань більше ніж відповідей. Одне зрозуміло – ми натхнення і підтримка один для одного, і можемо через кухню та кулінарію розповідати про нашу багату культуру світу”

Natalia Belitschuk über die Küche als Ort der Stärke für die Ukrainer

Text: Victoria Zagorodnikh
Aus dem Ukrainischen von: Afina Albrecht

In der Schule mussten wir einmal im Rahmen einer Folklore-Stunde über die 12 Gerichte der ukrainischen Weihnachtstafel schreiben. Die meisten meiner Klassenkameraden waren bereits nach Kutia und Uzvar verwirrt. Die Lehrerin ging zwischen den Tischen umher und ermutigte uns: „Denkt an Heiligabend bei Oma und schreibt“. Meine Nachbarin, die jeden Winter ihre Großmutter in der Bojkiwtschyna besuchte, schrieb eifrig Zeile für Zeile ab. Und ich, eine ausgezeichnete Schülerin, musste mit Schrecken feststellen, dass ich mich an nichts mehr erinnern konnte: weder Familientraditionen noch Volksrezepte. Nun, Fünfundzwanzig Jahre später ist das Thema meiner Wurzeln, meiner Sprache, meiner Kultur und der Wiederherstellung von Traditionen wieder aktuell. Als ich in den sozialen Medien auf die Seite einer Ukrainerin stieß, die mit Begeisterung alte ukrainische Rezepte teilte, schrieb ich ihr einen Brief.

Natalia Belitschuk ist aus Jarowtschyna, gelernte Rechtsanwältin, Mediatorin, und arbeitet aktuell im Bereich des Medizinrechts. In ihrer Freizeit forscht sie über ukrainische kulinarische Traditionen und gestaltet darüber einen ganzen Blog. Natalia hat sich nach meiner Anfrage sehr schnell mit ausführlichen Antworten gemeldet.

Worüber geht es auf Ihrem Blog?

Ich habe viel darüber gelesen, wie die Lebensmittelpolitik während der Kriege gestaltet und verändert wurde. Während des Ersten und des Zweiten Weltkrieges haben die Menschen ihre Essgewohnheiten im dauerhaften Sparmodus geändert. Die damaligen Slogans riefen dazu auf, keine Lebensmittel wegzuworfen, klug einzukaufen und mit Sorgfalt zu kochen. Beim Lesen dachte ich an den kulturellen Auftrag des Kochens: Das Essen spiegelt unsere Identität. Und gerade in den Zeiten, in welchen es versucht wird, die ukrainische Identität auszulöschen, ist es überlebenswichtig, darüber im Klaren zu sein und dagegen zu stehen.

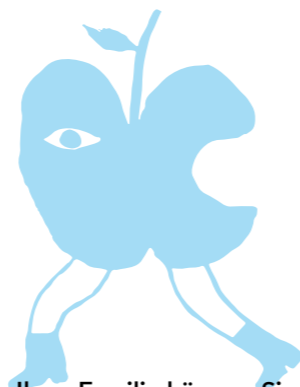

An welche Traditionen Ihrer Familie können Sie sich noch aus Ihrer eigenen Kindheit erinnern und welche setzen Sie mit Ihren Kindern fort?

Mein Geburtsort lag in der Nähe eines Truppenübungsplatzes. Seit meiner Kindheit brachten wir jedes Jahr zu Ostern Osterkuchen und Pysankas für die Soldaten mit, die wir zusammen mit meinem Vater gebacken hatten. Das war unsere lokale Tradition. Als der russische Angriffskrieg begann, wurden überall in der Ukraine Osterkuchen für die Streitkräfte gesammelt.

Und zu Weihnachten herrschte zu Hause echter Zauber – mit Steingut, einer festlichen Tischdecke, Weihnachtsgebäck, wenn alle Gerichte besonders lecker sind und man mit den Nachbarn Plätzchen tauschen kann.

Seit meiner Kindheit weiß ich, dass es an diesem Feiertag nicht nur um Essen geht: Vielmehr geht es um die Sorge für andere, um die Pflege unserer tiefen und starken Wurzeln. Ich bin sicher, dass solange die Ukrainer leben, werden Osterkuchen gebacken und Ostereier bemalt, Weihnachtslieder gesungen und das Heilige Abendmahl vorbereitet. Jetzt tun wir dies mit unseren Kindern, egal wo wir sind.

Spüren Sie jetzt, wo Sie im Ausland leben, irgendwelche Unterschiede in den Sitten und kulinarischen Gewohnheiten? Gibt es etwas, das Ihrer Meinung nach die Ukrainer besonders auszeichnet?

Wir kochen nicht nur Essen – wir geben Wärme, Trost, Fürsorge und Sorge. Und jetzt ist diese Aufgabe noch viel wichtiger – wir geben denen zu essen, die schwere Zeiten durchmachen. Die Fähigkeit, die notwendigen Produkte zu finden, unter allen Bedingungen zu kochen und sich um andere zu kümmern, ist eine Superkraft, über die ukrainische Frauen verfügen.

Nachdem ich in anderen Ländern gelebt hatte, wurde mir die Bedeutung des Essens klar – auch Tausende von Kilometern entfernt findet man sein Zuhause. Für viele Ukrainer ist die Küche ein Ort der Stärke. Die Menschen sind über die ganze Welt verstreut, aber vergessen ihre Heimat nicht. Wir haben eine reiche kulinarische Tradition, aber nicht jeder hatte die Gelegenheit, sie kennen zu lernen.

Wie möchten Sie Ihr Vorhaben weiterentwickeln und stärken?

Mit meinem Blog versuche ich, die Küche als einen Ort der Stärke für die Ukrainer wiederherzustellen. Ich teile meine Geschichten und Erfahrungen, damit die Menschen das Gefühl haben, dass es sich nicht um ein seelenloses Rezept aus dem Internet handelt, von denen es Tausende gibt, sondern dass es eine gelebte Geschichte ist, ein weiterer Tag, an dem wir überlebt haben, etwas Gutes getan haben, für unsere Familie oder Freunde gekocht haben.

Ich träume von einem weiteren Projekt, „Nicht zuhause“, in dem ich die unerzählten Geschichten von Ukrainern erzählen werde, die gezwungen sind, im Ausland zu bleiben. Ich möchte ihnen eine Stimme geben und ihre Geschichte durch ein Gericht teilen, dass sie ihrer Heimat näher bringt, dass aus gewohnten Zutaten zubereitet wird, dass sie vermissen und als Erstes kochen werden, wenn sie nach dem Sieg in die Ukraine zurückkehren.

Was würden Sie denjenigen empfehlen, die Ihre kulinarische Tradition wiederbeleben und für die zukünftigen Generationen aufbauen möchten?

Es ist absolut wichtig, einerseits die Gleichgesinnten zu finden, andererseits die Teile der kulinarischen Tradition zu entdecken, die am stärksten resonieren.

Unsere Mütter fragen bei jeder Gelegenheit, was bei uns zuhause gekocht wurde, welche Gerichte wir für den Weihnachtstisch zubereiten werden. Und genau diese Fragen vereinigen uns.

Was denken Sie über die Renaissance der ukrainischen Kultur?

Jeden Tag treffen russische Raketen unsere Herzen und Häuser. Jeden Tag fliehen Menschen irgendwohin, bleiben dort, kehren zurück und fliehen manchmal wieder, um erneut zurückzukehren. Was nehmen diese Menschen mit? Die Hoffnung! Denn das Wichtigste ist nicht materiell, sondern das, was wir in uns tragen – unsere Identität, Fähigkeiten, inneren Kompass. Woanders schaffen wir dann durch unser Essen das gemütliche Gefühl, zuhause zu sein. Es fühlt sich an, als könne man endlich ausatmen und einfach sein. Ich möchte, dass die ukrainischen Traditionen weiterleben und auf der ganzen Welt bekannt werden.

P.S. „Dieser Tag wäre gleich wie alle anderen verlaufen, hätte es nicht diesen einen Brief gegeben, der ihn verändert hat“, – schreibt Natalia über meine Anfrage in den sozialen Medien. „Diese Nachricht hat in mir viele Fragen aufgeworfen: Was koche ich für die Menschen, um meine Kultur zu zeigen? An welche Gerichte werden sich meine Kinder erinnern? Und ob ich noch genug Zeit habe, meine Großmutter nach all den Rezepten zu fragen, die ich haben möchte, bis sie eines Tages stirbt? Was passiert mit den Rezepten meiner Mutter, handgeschrieben in einfachen, mittlerweile abgenutzten Heften? Es gibt viel mehr Fragen als Antworten darauf. Aber eins ist sicher – wir können uns gegenseitig inspirieren und unterstützen, wir können durch unsere Küche und unser Kochen unsere reiche Kultur mit der Welt teilen“

Мова — одяг думок

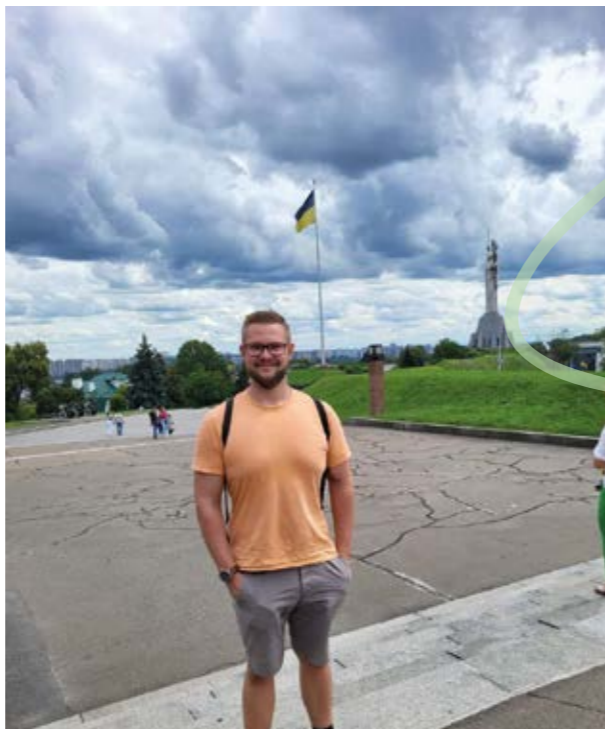
Текст: Олена Лузанова

Якщо кожен із нас спробує пригадати свій перший спогад в житті, майже половина відповість, що це мамин голос, ласкаві слова, що їх промовляє кожна мати до своєї дитини з перших хвилин життя. Колискові, дитячі пісеньки, віршики – це все складається у рідну мову. Мова є джерелом знань, ключем для пізнання істини життя. З прадавніх часів, коли не було визначених кордонів, люди розрізняли своїх та чужих через мову, слова та звуки, які несли в собі ті чи інші послання. Щоб зрозуміти народ – вивчи його мову.

Наша українська мова, якою ми знаємо її зараз, формувалась протягом багатьох століть. Вона ввібрала в себе багато народних діалектів та характеристик праслов'янської мови. Григорій Півторак, академік НАН України, порівнює розвиток української мови з етапами життя людини: вона народилась, мала дитинство та юність, дозрівала та дорослішала, але в основі своїй залишилась тією самою «особистістю».

На жаль, українська мова зазнала нелюдських страждань, принижень та навіть смертей (докладніше про це ми писали в Gelblau #25). Сьогодні, у часи загарбницької війни росії проти України, мовне питання постає дуже гостро. Сьогодні як ніколи дуже важливо говорити, писати, думати та мріяти українською. Відродження нашої мови є невід'язною частиною відродження нашого народу.

Особливо приємно спостерігати, що багато іноземців починають вивчати українську. Готуючи цей випуск, ми запитали себе, а чи вивчають німці українську і якщо так, то чому саме. Ми провели короткі інтерв'ю з декількома молодими людьми, аби показати та розказати, як популяризація українського впливає на місце України у світі.

Сімон Хардер, 22, майбутній парамедик

Розкажи, коли ти вперше почув про Україну? Сталося це ще до початку повномасштабної війни чи вже після?

Чесно кажучи, я звернув увагу по-справжньому на Україну лише після початку Великої війни. Звичайно, я чув раніше про цю країну, наприклад через братів Кличків, або на уроці географії у школі, але ніколи не цікавився.

Як почалась твоя історія з українською мовою як іноземною? Чому для тебе було важливим почати її вивчати?

Як тільки почалась війна і стало зрозумілим, що Україна потребує допомоги, тут у Швабському Альбі, небайдужі створили благодійну організацію «ErmstalHilft». Я одразу погодився бути водієм гуманітарних конвоїв. Після третьої поїздки ми з колегою, який був зі мною, подумали, що є сенс вивчати українську мову, якщо ми збираємося їздити туди регулярно. Перекладачем у нас завжди була одна з волонтерок, українка. Але повсякчас траплялися ситуації, коли ми були на кордоні, наприклад, о 4-5 годині ранку, а вона, зрозуміло, не так швидко виходила на зв'язок, і нам доводилося самостійно спілкуватися з митниками на молдавсько-українському кордоні (всі вони, звісно, не говорили англійською). Після декількох таких ситуацій ми й вирішили, що знати українську не така вже й погана ідея. Крім того, мене все більше почала цікавити Україна. А мова — це завжди універсальний ключ до пізнання культури.

В мене було бажання поспілкуватися з людьми, які нас приймали як гостей, та показали нам багато цікавого під час наших подорожей. Так почалося моє знайомство з цією мовою, а зараз інтерес переріс у необхідність: моя кохана з України, і хоча вона розуміє німецьку, для мене важливо також розуміти її мову, аби мати можливість спілкуватися з її сім'єю. Чим більше я вивчаю мову, тим більше зростає моя впевненість: після війни та закінчення мого навчання я неодмінно хочу пожити якийсь час в Україні.

Що для тебе означає українська мова?

Це просто хобі чи щось набагато глибше?

Для мене мова — це ключ до України та її народу.

Спочатку це було більше хобі, яке практично допомагає в роботі, але зараз це набагато більше. Я нарешті розумію тексти пісень (не всі, звичайно, але сподіваюсь це ще попереду). Мова посприяла новим зустрічам з українцями. Завдяки мові ми змогли з іншого боку подивитися на деякі речі та зрозуміти багато аспектів як війни, так і повсякдення. Може прозвучить занадто романтично, але завдяки мові ми знайшли кохання. Мій товариш, що також є водієм гуманітарних конвоїв, так познайомився зі своєю дівчиною, а потім і моє серце закохалося в українку. Для мене також має величезне значення те, що багато українців дуже радіють, коли чують, що я почав вивчати мову. Не знаю чому, але люди зазвичай дуже дивуються і кажуть щось на кшталт: „Справді? Німець вивчає українську? Оце так дивина!“ Через це іноді стаються кумедні ситуації, але мене тішить, що для українців це також має велике значення.

Ну і як проходить навчання? Може в тебе є декілька порад для тих, хто тільки наважується на вивчення мови?

На початку навчання було трохи тернистим. Нова мова плюс новий алфавіт, плюс до того зовсім інші звуки та наголоси — це все докупило було дуже складним. Але моїм світлом в кінці тунелю, як-то кажуть, були німецькі слова, які збігаються з українськими, як-от *рюкзак* чи *бутерброд*. Наразі в мене, на жаль, не так багато часу для вивчення української, бо я мушу багато чого робити для свого навчання. Але мене рятує те, що зараз багато українців та української мови оточують мене звідусіль, що також допомагає. Я б назвав це першою порадою: якомога більше взаємодії з мовою, як усною, так і писемною. Мені дуже допомагає прослуховування музики. Особливо, якщо перекладати одне-два слова з пісні, які часто зустрічаються. Коли ти слухаєш пісню і слова повторюються, це як повторення лексики, але більш приємне ніж зубрити ці слова. Звісно, це працює лише за умови регулярного прослуховування таких пісень. Мені також дуже допомогло спілкування з українцями. Тоді ви відчуваєте граматику, яка зараз є моєю найбільшою перешкодою. Ви маєте тоді змогу запитати безпосередньо людей, які розуміються на мові та можуть пояснити просто та швидко. Звісно ж простих додатків на кшталт Duolingo також достатньо для початку. Я починав вивчати тільки з ним і досяг непоганих результатів.

Селіна Ізенбарт, 23, фотографиня, майбутня фахівчиня зі слов'янознавства та германістики

Розкажи, коли ти вперше почув про Україну? Сталося це ще до початку повномасштабної війни чи вже після?

Ой, напевно самий-самий перший раз, коли я почула про Україну, це було Євробачення. Але до 2019-го року тема України ніяким чином не була присутня в моєму житті. Звісно я чула про Майдан та Крим, але на той час, коли всі ці події відбувалися, мені було 13, і я була не зацікавлена в політиці, тим паче чужої країни. Україна також ніколи не стояла в мене в топі країн, які я неодмінно маю відвідати, бо, будемо відверті, про це не дуже говорилось. Але у 2019 я досить неочікувано потрапила в Україну під час одного з фотопроектів і з першого погляду закохалася у цю країну. З першої ж хвилини ця країна засіла в моїй голові, а бажання дізнатися все більше росло. Україна — супер недооцінена країна в плані туризму і культури. Там є стільки всього подивитися, і атмосфера закохує в себе з перших годин.

Як почалась твоя історія з українською мовою як іноземною? Чому для тебе було важливим почати її вивчати?

Після моєї першої подорожі в мене виникло бажання неодмінно повернутися до України, аби ще більше поринути у цю атмосферу гостинності. Я вільно володію англійською, бо навчалась у білінгвальної школі. Але як виявилось, в Україні, на жаль, англійська не так популярна, то ж я вирішила, що це гарна нагода вивчити ще одну мову, аби надалі мати змогу комунікувати з українцями. Крім того, почалася епідемія, і всі засіли по домівках, тож це також дало мені багато часу та енергії.

Що тобі дає українська мова? Це просто хобі чи за вивченням мови криється щось ще?

Певно, на початку це було просто хобі, просто ще одна мова в арсеналі, ще й до того така непопулярна, що я часто чула: «А чому не вчиш російську? Вона міжнародна і нею розмовляє більше людей». Іноді в мене були сумніви, але щось підказувало, що я усе роблю вірно. А коли почалося повномасштабне вторгнення, я ще більше впевнилась, що маю вивчати саме українську, бо якби почала з російської, я б припинила її вивчення і все одно звернулася б до української. Тож, так, спочатку це було хобі. Але потім я почала транслювати в соціальних мережах мій процес вивчення, мої досягнення та невдачі, а це за собою привело у моє життя багато нових людей, зокрема українців, яких надихало моє бажання знати їхню мову.

Глибшого сенсу вивчення мови набуло для мене після початку повномасштабної війни. Я стала активісткою громадської організації „Vitsche“ у Берліні, постійно ходжу на демонстрації та допомагаю українцям. Моя мова стала у пригоді. Крім того, коли я дізналась, що в університеті теж можна обрати українську поміж інших слов'янських мов, я без вагань зробила це і стала першою й поки єдиною на своєму курсі. Я багато думаю про те, чим буду займатися у майбутньому. Я могла б уваяти себе українською кореспонденткою або перекладачкою, або ж пов'язати себе з літературою. Існує так багато можливостей, бо ще відносно мало людей її вивчають, але попит вже є.

Ну і як проходить навчання? Може в тебе є декілька порад для тих, хто тільки наважується на вивчення мови?

Ой, навіть не знаю, що сказати. Всі люди дуже різні і, можливо, мої поради нікому не сподобаються. Але що можу сказати, це те, що зараз вивчення йде швидше і легше. В мене все ще є проблеми з граматиною. Це так важко. Але зараз є так багато застосунків, словників та матеріалів, що я навіть трохи заздрю, бо, коли я починала вивчати мову в далекому 2019, мені доводилось дуже довго вишукувати матеріали для навчання. Певно, що стосується порад, то можу дати одну реально дуже важливу: якщо у вас є змога говорити українською – говоріть! Сама кажу і сама ж не роблю. В мене дуже багато друзів, для яких українська рідна, але повсякчас більшість із них вільно володіє німецькою чи англійською, що прибирає потребу користуватися українською у повсякденні. Це не дуже добре, бо я боюсь говорити й досі маю мовний бар'єр, який я дуже намагаюся подолати. Тож так, якщо є змога – говоріть!

Юлія Шардін, 25, фотографиня

Розкажи, коли ти відкрила для себе Україну?

Я познайомилась із Україною задовго до повномасштабного вторгнення. Я зацікавилась вашою країною, коли почалися події на Майдані у 2014. Я почала читати та слідувати. Я була вражена силою та мужністю вашого народу. Тож, як тільки мені виповнилось 18, я купила квиток і поїхала у свою першу самостійну подорож у Київ. Мені дуже хотілося на власні очі побачити, як все розвинулось з 2014 року. Познайомитись з цією вишуканою культурою. Після першої подорожі я вже не могла зупинитися. Я була в Україні, найбільше звісно в Києві, кожного року, навіть під час пандемії. Закохувалась все більше і більше.

Як почалась твоя історія з українською мовою як іноземною?

Най-найперший раз я спробувала хоч щось вивчити ще до першої подорожі, аби хоч трохи розуміти кирилицю та вміти читати, бо, на жаль, без цього було дуже важко орієнтуватися. А вже потім, скажімо так, моє навчання було нерегулярним. Я починала, потім робила паузу. Потім мене знов тягнуло до мови і я продовжувала. Але через те, що українська дуже відрізняється від німецької, мені було дуже важко її вивчати.

Що тобі дає українська мова? Це просто хобі чи за вивченням мови криється щось ще?

З одного боку, я цікавлюся іноземними мовами, це моє хобі. Мені дуже цікаво вивчати мову та порівнювати з іншими. З іншого ж боку, за моїм бажанням криється щось більше. По-перше, це зв'язок з Україною. Мене неймовірно надихає ваш народ та мова. Однією з найбільших мотивацій для мене є те, що я повністю на стороні української мови.

Що це означає? В перший рік, коли я була в Україні я майже від кожної людини чула: «А чому українська? Краще б російську вчила, вона більш популярна».

Але з кожним роком таких питань ставало все менше, а повага до української мови росла. У свою крайню подорож я не отримала жодного запитання про вибір мови, тільки компліменти щодо мого прогресу. Мова має значення. По-друге, ця вимова і мелодійність потрапили в саме серце. Це дуже гарно і чується.

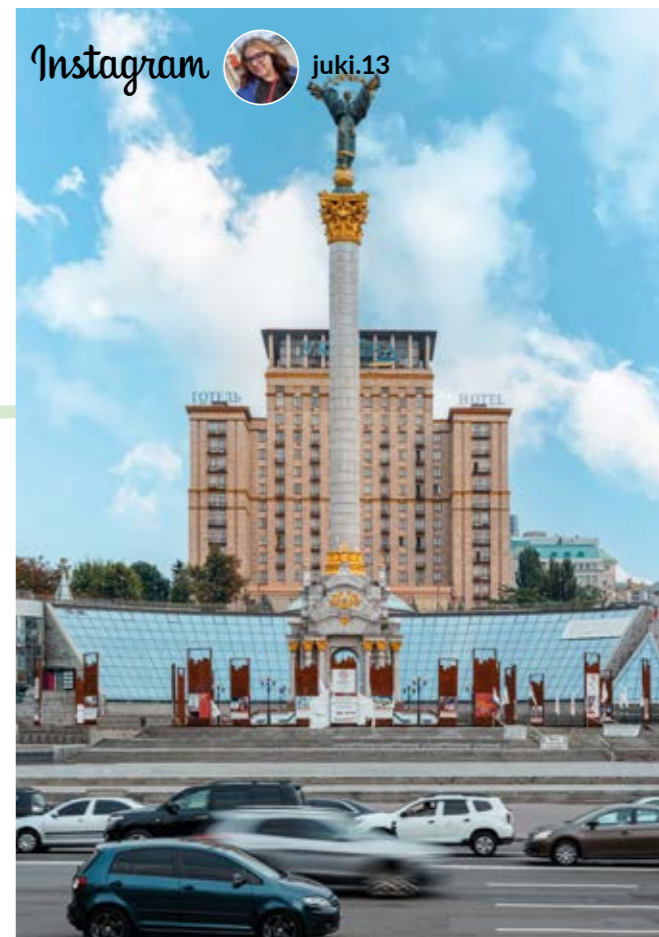
А плануєш пов'язати своє майбутнє з Україною?

Чесно кажучи, ще під час подорожей, мені спало на думку переїхати в Україну хоча б на невеликий термін. По-перше, поглибитись в автентичне мовне середовище – що може бути краще для вивчення та покращення мови. По-друге, я пам'ятаю свої відчуття під час перебування в Україні – мені було настільки комфортно і затишно, наче я потрапила додому. У 2021 я навіть майже наважилась і спланувала переїзд, але потім почалась війна і мої плани відклалися на певний строк. Але це все ще стоїть в мене на першому місці в моєму to-do. Тож я сподіваюсь, що після перемоги, я зможу втілити свої плани в життя.

Ну і як проходить навчання? Може в тебе є декілька порад для тих, хто тільки наважується на вивчення мови?

Грамматика та вимова даються мені найскладніше. Хоча мені постійно роблять компліменти, щодо вимови, але я все ще маю сумніви в цьому. Нещодавно я зустріла декількох українців, і вони звернулися до мене, адже я завжди ношу на ший підвіску у вигляді України. Вони думали, що я українка, а коли дізналися, що ні, були дуже вражені та щасливі почути, що я знаю і вивчаю їхню мову.

Я б порадила музику. Українська музика нереально допомогла мені у читанні та вимові. Українські пісні це як окремий вид мистецтва. А сама музика сучасна та на будь-який смак: Україна багата на митців у різних жанрах, тож кожний знайде своє

Sprache ist die Kleidung der Gedanken

Text: Olena Lusanova

Wenn wir versuchen, unsere allerersten Erinnerungen „wachzurufen“, werden viele wahrscheinlich sagen, dass es die Stimme der Mutter ist, ihre liebevollen Worte, die jede Mutter zu ihrem Kind spricht. Schlaflieder, Kinderlieder, Gedichte – all das bildet die Muttersprache. Die Sprache ist eine Quelle des Wissens, ein Schlüssel zum Verständnis der Wahrheit des Lebens. Seit dem Altertum, als es noch keine festen Grenzen gab, haben die Menschen durch Sprache zwischen eigenen und Fremden unterschieden. Sie haben durch Worte und Laute bestimmte Botschaften übermittelt und übermitteln bekommen. Deshalb sagt man nicht umsonst: Um ein Volk zu verstehen, muss man seine Sprache lernen.

Unsere ukrainische Sprache, so wie wir sie heute kennen, hat sich über viele Jahrhunderte hinweg entwickelt. Sie hat viele Dialekte und Merkmale der urslawischen Sprache übernommen. Hryhorii Pivtorak, Mitglied der Nationalen Akademie der Wissenschaften der Ukraine, vergleicht die Entwicklung der Sprache mit den Lebensphasen eines Menschen: Ein Mensch wird geboren, hat eine Kindheit und Jugend, reift und wird erwachsen, bleibt aber im Kern dieselbe Person. So wie die Sprache.

Leider hat die ukrainische Sprache unermeßliches Leid, Erniedrigung und sogar den Tod erlitten (wir haben darüber in Gel[:b:]lau #25 geschrieben). Heute, im Zeitalter des russischen Angriffskrieges gegen die Ukraine, ist die Frage nach der Sprache höchst aktuell. Heute ist es wichtiger denn je, auf Ukrainisch zu sprechen, zu schreiben, zu denken und zu träumen. Die Wiederbelebung unserer Sprache ist auch ein wesentlicher Bestandteil der Wiederbelebung unseres Volkes. Es ist erfreulich, dass auch viele Ausländer beginnen, Ukrainisch zu lernen. Bei der Vorbereitung dieser Ausgabe haben wir uns gefragt, ob Deutsche Ukrainisch lernen und wenn ja, warum. Wir haben kurze Interviews mit jungen Menschen geführt, um zu zeigen, wie die Unterstützung des Ukrainischen den Platz der Ukraine in der Welt bestimmt.

Erzähl uns, wann hast Du zum ersten Mal von der Ukraine gehört? War das vor dem Krieg oder danach?

So richtig präsent wurde der Begriff „Ukraine“ für mich erst durch den Krieg. Natürlich hat man davor schon mal etwas darüber gehört, z.B. in der Schule oder durch die Klitschko-Brüder, aber nicht sehr großes Interesse gehabt.

Wie hat Deine Geschichte mit Ukrainisch als Fremdsprache begonnen? Warum war es für Dich wichtig, die Sprache zu lernen?

Durch meine Hilfslieferungen mit ErmstalHilft. Als der Krieg ausbrach und klar wurde, dass die Ukraine Hilfe braucht, haben die Menschen hier auf der Schwäbischen Alb die Hilfsorganisation ErmstalHilft gegründet. Ich habe sofort zugesagt, humanitäre Transporte zu fahren. Nach der 3. Reise haben ein Kollege – der mit war – und ich uns überlegt, dass es sinnvoll wäre Ukrainisch zu können, wenn wir dort regelmäßig hinfahren. Wir konnten zwar immer auf eine Ukrainerin als ehrenamtliche Dolmetscherin zurückgreifen, die telefonisch für uns da war, dann aber gab es oft Situationen, in denen sie, z. B., morgens um 3 nicht so schnell erreichbar war, und wir uns alleine mit Zöllnern an der Grenze zur Ukraine und Moldawien rumschlagen mussten (die alle natürlich kein Englisch konnten). Da fanden wir es eine gute Idee, Ukrainisch zu können. Außerdem habe ich mich immer mehr für die Ukraine interessiert. Sprache ist immer ein universeller Schlüssel zum Verständnis einer Kultur. Ich hätte mich damals gerne mit den Menschen, die uns auf unsere Reise eingeladen, uns beherbergt und uns alles gezeigt haben, unterhalten. So begann meine Bekanntschaft mit der Sprache, und jetzt hat sich mein Interesse in eine Notwendigkeit verwandelt: Meine Freundin kommt aus der Ukraine, und obwohl sie Deutsch versteht, ist es für mich wichtig, auch ihre Sprache zu verstehen, um mit ihrer Familie kommunizieren zu können. Je mehr ich die Sprache lerne, desto mehr wächst meine Überzeugung, dass ich nach dem Krieg und dem Ende meines Studiums eine Zeit lang in der Ukraine leben möchte.

Simon Harder, 22, Auszubildender zum Notfallsanitäter

Was bedeutet die ukrainische Sprache für Dich? Ist sie nur ein Hobby oder etwas Tiefgreifenderes?

Für mich ist die Sprache der Schlüssel zur Ukraine und ihren Menschen. Am Anfang war es eher ein Hobby und praktisch für ErmstalHilft, aber mittlerweile ist es viel mehr. Ich verstehe endlich die Texte der Lieder (natürlich nicht alles). Und das ist faszinierend.

Die Sprache hat mir neue Begegnungen mit Ukrainern beschert. Dank der Sprache konnten wir Situationen aus anderen Perspektiven betrachten und viele Aspekte sowohl des Krieges als auch des Alltags verstehen.

Es mag romantisch klingen, aber wir haben die Liebe tatsächlich über die Sprache gefunden. Mein Freund, der auch Fahrer von humanitären Konvois ist, lernte auf diese Weise seine Freundin kennen, und dann verliebte auch ich mich in eine Ukrainerin. Was mir auch viel bedeutet ist, dass sich sehr viele Ukrainer freuen, wenn sie hören, dass ich angefangen habe, ihre Sprache zu lernen. Ich weiß nicht wieso, aber die Leute sind meistens sehr überrascht und sagen so etwas wie: „Wirklich? Ein Deutscher der Ukrainisch lernt? Das habe ich noch nie gehört“. Dadurch hatte ich schon einige lustige Gespräche, aber ich freue mich, dass die Sprache auch für Ukrainer von großer Bedeutung ist.

Und wie läuft das Lernen? Hast Du einen Rat für diejenigen, die gerade erst anfangen, Ukrainisch zu lernen?

Das Lernen war am Anfang etwas holprig. Eine neue Sprache plus neue Schrift war nicht so einfach. Ebenso wie ganz andere Laute und Betonung. Aber die deutschen Wörter, die im Ukrainischen gleich sind, wie Rucksack und Butterbrot, waren mein Lichtblick. Mittlerweile komme ich nicht mehr so viel zum Lernen, weil ich viel für meine Ausbildung tun muss. Aber dafür habe ich nun viele Ukrainer und Ukrainisch um mich herum, was auch hilft. Das wäre auch mein Tipp an alle, die anfangen zu lernen oder bereits lernen: So viel Interaktion mit der Sprache wie möglich. Mir hat das Musikhören. Vor allem wenn man sich aus einem Song ein, zwei Wörter, die öfter vorkommen, überetzt. Wenn man dann dieses Lied und die Wörter hört, ist es wie Vokabeln wiederholen. Funktioniert natürlich nur, wenn man auch regelmäßig diese Lieder hört. Das Sprechen mit Ukrainern hat mir auch sehr geholfen. Man bekommt dann ein Gefühl für die Grammatik, die mittlerweile meine größte Hürde ist. Und es ist auch sehr hilfreich, wenn man sie (die Ukrainer) direkt fragen kann, was dieses Wort bedeutet. Und für den Anfang reichen auch simple Apps wie Duolingo. Ich habe nur damit gelernt und bin trotzdem schon recht weit gekommen. Und meinen Duolingo Kurs habe ich noch nicht mal durch.

Celina Isenbart, 23, Fotografin, künftige Expertin für Slawistik und Germanistik

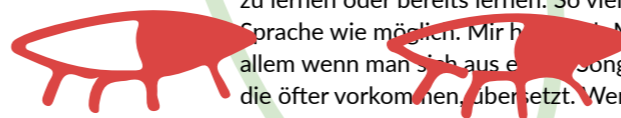
Erzähl uns, wann hast Du die Ukraine für Dich entdeckt?

Das allererste Mal, dass ich von der Ukraine gehört habe, war wahrscheinlich beim Eurovision Song Contest. Aber bis 2019 war das Thema Ukraine in meinem Leben in keiner Weise präsent.

Natürlich habe ich von Maidan und der Krim gehört, aber zu der Zeit, als all diese Ereignisse stattfanden, war ich 13 und nicht an Politik interessiert, schon gar nicht in einem fremden Land. Natürlich habe ich es mitbekommen, aber nicht viel davon verstanden, wie das jetzt alles zusammenhängt und was da genau passiert ist. Die Ukraine stand auch nie auf meiner Liste der Länder, die ich besuchen wollte, weil, ehrlich gesagt, nicht wirklich über sie gesprochen wurde.

Das Interesse kam erst 2019, als ich relativ spontan für ein Fotoprojekt in die Ukraine gefahren bin. Von der ersten Minute an ist mir dieses Land im Gedächtnis geblieben, und der Wunsch, mehr und mehr zu erfahren, wuchs. Die Ukraine ist ein sehr unterschätztes Land, was den Tourismus und die Kultur angeht. Es gibt dort so viele Dinge zu sehen, und die Atmosphäre ist von den ersten Stunden an zum Verlieben.

Instagram silentpseudolinguist

Wie hat Deine Geschichte mit Ukrainisch als Fremdsprache begonnen? Warum war es für Dich wichtig?

Nach meiner ersten Reise hatte ich den Wunsch, in die Ukraine zurückzukehren, um in diese Atmosphäre der Gastfreundschaft einzutauchen. Aber dann kam die Pandemie und die Reise konnte nicht stattfinden. Während dieser ganzen Quarantänezeit habe ich angefangen, Ukrainisch zu lernen, weil ich sowieso eine dritte Sprache lernen wollte. Ich spreche fließend Englisch, weil ich an einer zweisprachigen Schule gelernt habe. Aber wie sich herausgestellt hat, ist Englisch in der Ukraine leider nicht so populär, und so beschloss ich, dass es eine gute Gelegenheit war die Sprache zu lernen, um in der Zukunft mit Ukrainern kommunizieren zu können.

Was bringt Dir die ukrainische Sprache? Ist es nur ein Hobby oder steckt etwas anderes dahinter?

Ich glaube, anfangs war es nur ein Hobby, eine weitere Sprache in meinem Arsenal zu haben. Diese Sprache war so unpopulär, dass ich oft hörte: „Warum lernst du nicht Russisch? Das ist doch eine internationale Sprache und wird von mehr Menschen gesprochen.“ Manchmal hatte ich Zweifel, aber etwas sagte mir, dass ich das Richtige tat. Und als die große Invasion begann, war ich noch mehr davon überzeugt, dass ich Ukrainisch lernen musste. Falls ich mit Russisch angefangen hätte, hätte ich sofort aufgehört, es zu lernen, und wäre zum Ukrainischen übergegangen. Also, ja, zuerst war es ein Hobby.

Aber dann begann ich meinen Lernprozess, meine Erfolge und Misserfolge in den sozialen Medien zu veröffentlichen, und das brachte viele neue Menschen in mein Leben, darunter auch Ukrainer, die von meinem Wunsch, ihre Sprache zu lernen, begeistert waren.

Nach dem Ausbruch des Krieges bekam das Erlernen der Sprache eine tiefere Bedeutung für mich. Ich wurde Aktivistin bei der Vitsche in Berlin, nehme regelmäßig an Demonstrationen teil und helfe Ukrainern. Meine Sprachkenntnisse kamen mir sehr gelegen. Als ich dann auch noch erfuhr, dass ich an der Universität neben anderen slawischen Sprachen auch Ukrainisch wählen konnte, zögerte ich nicht lange und wurde die erste und bisher einzige in meinem Kurs.

Ich mache mir viele Gedanken darüber, was ich in Zukunft machen werde. Ich könnte mir vorstellen, als ukrainische Korrespondentin oder Übersetzerin zu arbeiten, oder ich könnte mich mit Literatur beschäftigen. Es gibt so viele Möglichkeiten, weil es noch relativ wenige Menschen gibt, die dieses Fach studieren. Man merkt aber bereits, wie die Nachfrage steigt.

Und wie läuft das Lernen? Hast Du einen Rat für diejenigen, die gerade erst anfangen, Ukrainisch zu lernen?

Oh, da weiß ich gar nicht, was ich sagen soll. Jeder Mensch ist anders, und vielleicht wird niemandem mein Rat gefallen. Aber was ich sagen kann, ist, dass das Lernen jetzt schneller und einfacher ist, als vor drei Jahren, als ich es angefangen habe. Ich habe immer noch Probleme mit der Grammatik. Die ist so schwer. Aber jetzt gibt es so viele Apps, Wörterbücher und Materialien, dass ich sogar ein bisschen neidisch bin, denn als ich 2019 begonnen habe, die Sprache zu lernen, musste ich sehr lange nach Lernmaterial suchen.

Was die Ratschläge angeht, kann ich Ihnen einen wirklich wichtigen Rat geben: Falls Sie die Möglichkeit haben, Ukrainisch zu sprechen, tun Sie es! Ich empfehle das, auch wenn ich selbst diese Möglichkeit nicht immer nutze. Ich habe viele Freunde, deren Muttersprache Ukrainisch ist, aber die meisten von ihnen sprechen fließend Deutsch oder Englisch, so dass es nicht nötig ist, Ukrainisch im Alltag zu verwenden. Das ist nicht gut, denn ich habe Angst zu sprechen und habe immer noch eine Sprachbarriere, die ich zu überwinden versuche. Also ja, wenn Sie die Gelegenheit haben, sprechen Sie!

Julia Schardin, 23, Fotografin

Erzähl uns, wann hast Du zum ersten Mal von der Ukraine gehört? War das vor dem Krieg oder danach?

Ich habe die Ukraine lange vor der Invasion kennengelernt. Ich begann mich für euer Land zu interessieren, als die Maidan-Ereignisse im Jahr 2013 begannen. Ich begann nachzulesen und die Ereignisse zu verfolgen. Ich war beeindruckt von der Stärke und dem Mut eures Volkes. Sobald ich 18 Jahre alt war, kaufte ich ein Ticket und machte meine erste unabhängige Reise nach Kyjiw. Ich wollte unbedingt mit eigenen Augen sehen, wie sich alles seit Maidan und den Annexionen von 2014 entwickelt hatte. Ich wollte diese einzigartige Kultur kennenlernen. Nach meiner ersten Reise konnte ich nicht mehr aufhören damit. Ich war jedes Jahr in der Ukraine, vor allem in Kyjiw, sogar während der Pandemie. Ich verliebte mich mehr und mehr.

Wie hat Deine Geschichte mit Ukrainisch als Fremdsprache begonnen?

Das allererste Mal, als ich versuchte, etwas zu lernen, war vor meiner ersten Reise, damit ich das kyrillische Alphabet verstehen und lesen konnte, denn leider war es sehr schwierig, sich ohne das zu orientieren. Und dann waren meine Bemühungen unregelmäßig. Ich fing an und machte immer wieder Pausen. Das war immer so ein Hin und Her. Besonders weil Ukrainisch so anders ist als Deutsch ist, war es schwer für mich, es zu lernen.

Was bringt Dir die ukrainische Sprache?

Ist es nur ein Hobby oder steckt etwas anderes dahinter?

Mein Interesse an Fremdsprachen ist mein Hobby. Ich bin sehr daran interessiert, eine Sprache zu lernen und sie mit anderen zu vergleichen. Andererseits steckt etwas mehr hinter meinem Wunsch. Vor allem ist es eine Verbindung zur Ukraine. Ich bin wahnsinnig inspiriert von euren Menschen und eurer Sprache. Eine der größten Motivationen für mich ist, dass ich ganz auf der Seite der ukrainischen Sprache stehe.

Was bedeutet das? In dem ersten Jahr, in dem ich in der Ukraine war, hörte ich von fast jedem: "Warum Ukrainisch? Du solltest lieber Russisch lernen, das ist viel angesagter." Aber von Jahr zu Jahr gab es immer weniger solcher Fragen, und der Respekt vor der ukrainischen Sprache wuchs. Auf meiner letzten Reise erhielt ich keine einzige Frage zu meiner Sprachwahl, sondern nur Komplimente zu meinen Fortschritten. Die Sprache ist also wichtig. Und außerdem haben mich Aussprache und Melodie ins Herz getroffen. Ukrainisch ist sehr schön und gefühllvoll.

Hast Du vor, Deine Zukunft mit der Ukraine zu verbinden?

Um ehrlich zu sein, kam mir schon während meiner Reisen der Gedanke, zumindest für eine kurze Zeit in die Ukraine zu ziehen. Erstens, um in die authentische Sprachumgebung einzutauchen - was könnte besser sein, um eine Sprache zu lernen und zu verbessern. Zweitens erinnere ich mich an meine Gefühle während meines ersten Aufenthalts in der Ukraine - ich fühlte mich so wohl und behaglich, als ob ich nach Hause gekommen wäre. Im Jahr 2021 hatte ich mich schon fast entschlossen, umzuziehen, aber dann brach der Krieg aus und meine Pläne wurden aufgeschoben. Aber es steht immer noch ganz oben auf meiner To-do-Liste. Ich hoffe also, dass ich nach dem Sieg meine Pläne in die Tat umsetzen kann.

Und wie läuft der Lernprozess? Hast Du einen Rat für diejenigen, die gerade erst anfangen, die Sprache zu lernen?

Es ist schwierig. Grammatik und Aussprache sind für mich am schwierigsten. Obwohl ich ständig für meine Aussprache gelobt werde, habe ich immer noch Zweifel daran. Vor kurzem habe ich einige ukrainische Frauen getroffen, die mich ansprachen, weil ich immer einen Anhänger in Form der Ukraine um meinen Hals trage. Sie dachten, ich sei Ukrainerin, und als sie herausfanden, dass ich es nicht bin, waren sie sehr beeindruckt und froh zu hören, dass ich ihre Sprache kenne und lerne. Was die Ratschläge angeht, würde ich Musik empfehlen. Ukrainische Musik hat mir beim Lesen und bei der Aussprache sehr geholfen. Ukrainische Lieder sind eine eigene Kunstform. Und die Musik selbst ist modern und für jeden Geschmack geeignet: Die Ukraine ist reich an Künstlern verschiedener Genres, so dass jeder etwas finden kann.

Макс Кідрук: «Я впевнений, що в майбутньому українськими текстами буде захоплюватися весь світ!»

29 вересня у залі берлінській бібліотеці ім. Пабло Неруди не було де і яблукові власти. Наш добрий друг Томас Готчак, який відповідає в бібліотеці за зв'язки з громадськістю, тільки й встигав доставляти стільці для нескінченного потоку гостей. А все через те, що відомий український письменник Макс Кідрук вирушив у благодійний тур Європою зі своєю новою книжкою «Нові Темні Віки. Колонія», що є першою із серії, присвячений життю людей на Марсі у 22-му столітті. „Колонія — це 900-сторінковий вступ, розставляння шахових фігур на дошці, і я кличу вас до наймасштабнішої мандрівки, на яку я лише здатен, і я дуже вдячний що ви на ній“ — розпочинає свою презентацію Макс. І можна по-різному ставитися до жанру наукової фантастики, але презентації Кідрука — це окремий вид насолоди, і ми із завмиранням серця поринаємо в його подорож. Перед презентацією редакція Gel[:b]lau поспілкувалася з письменником про вплив війни на українську сучасну літературу.

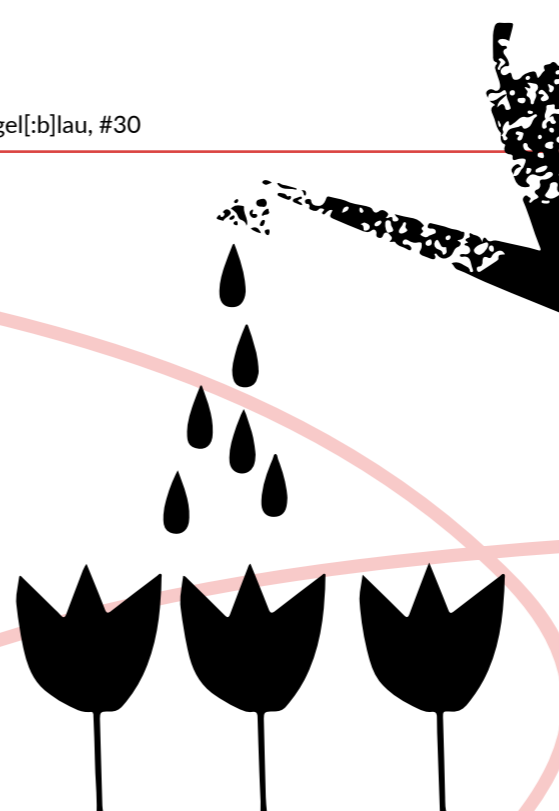
Текст та фото: Ксенія Фукс

* **Максе, ти пишеш науково-фантастичну літературу. Як вплинула війна на твій „нереальний світ“?**

24-го лютого вранці я був впевнений, що моя кар'єра закінчена. Можливо, це трохи пафосно звучить, але так і було. Тоді я одразу усвідомив, що ми прокинулися в іншій реальності. Я був абсолютно впевненим, що в тій реальності абсолютно немає місця для книжок, будь-яких, тим паче художніх, тим паче фантастичних. І я не скажу, що моя думка сильно змінилася зараз. Перші три місяці я намагався зрозуміти, чим я можу бути корисним. Мені пощастило, моя дружина тоді очолювала благодійний фонд, який ще до повномасштабного вторгнення займався дитячим хоспісом. Фонд існував завдяки іноземним донорам, які в той момент авжеж долучилися до допомоги усім. Тоді все потроху й почало відновлюватися. Ми почали повертатися до роботи.

Повертаючись до книжок, „Колонія“ була завершена на момент вторгнення приблизно на 90 %, і мені було вкрай важко уявити, що хтось захоче читати 900-сторінкову фантастичну книгу, ще й першу з великого циклу. Але мене переконали — насамперед моя дружина Тетяна, а потім й решта команди, — що цю історію треба видати. Я впирався до останнього. „Колонія“ мала вийти у вересні 22-го, а вийшла в січні 23-го, коли пів країни було в блекауті. Але я не хочу лукавити. Ми дійсно продали вже понад 33000 примірників. Я дійсно помилявся. Як виявляється, книжки потрібні однаково, люди однаково читають.

Але це жодним чином не обґрунтовує потрібність таких історій для мене. Я по суті зараз займаюся тим, чим я б займався й раніше — своєю кар'єрою. Авжеж ми передаємо прибутки на потреби армії. Але все це все одно неправильно. Ще й дня не минуло, коли б я не думав, що просто чіпляюсь за якусь відчуття нормальності. Але ця нормальність фейкова. Немає ніякої нормальності. Це дуже важко передати словами, хоча я й письменник. Мені нема на що скаржитися, і я не скаржусь, але є величезне „не ок“, що ми зібрали величезний зал в готелі два дні тому... А там люди гинуть... У великому масштабі мій текст не має значення. Якби це був Олександр Михед з його „Хроніками вторгнення“, в яких він фіксує та документує цю нову реальність як ніхто інший. А я займаюся тим, чим завжди займався. Хоча треба зазначити, що в моїх книжках фантастика — це лише сеттінг, в якому на фоні драматичних подій ми спостерігаємо максимальну реалістичність.

* **Можеш відкрити свої особисті уподобання серед нових імен української літератури?**

Мені дуже подобається все, що робить спільнота «Фантастичні Talk(s)» (прим. ред.: проєкт на YouTube, присвячений українській фантастиці та фентезі, який заснували п'ять українських письменниць-фантасток — Наталя Довгопол, Ірина Грабовська, Наталя Матолінець, Дарія Піскозуб та Світлана Тараторіна). Вони гарно пишуть, в кожній є свій стиль, вони правильно підходять до промоції. Це неймовірно! Вони могли б конкурувати, а натомість об'єдналися та разом пробирають свій шлях нагору. Ще дуже вболіваю за Павла Дерев'янка та його трилогію у жанрі темного фентезі «Літопис Сірого Ордену» — «Аркан вовків».

* **Поговоримо про ветеранську прозу, яка до 22-го року вважалася нішевою літературою. Зараз ми вже розрізняємо між комбатантською та ветеранською прозою, і якщо у ветеранській був натяк на художність, то нині нам прямо з танків видають воєнні хроніки. Але ці межі ще більше стають умовними, оскільки багато письменників перебувають на фронті. І настане час, коли вони напишуть свою художню прозу про війну. Тож як ти ставишся до того, що зараз пишеться багато книг по гарячих слідах?**

Позитивно! Я розумію, що таких текстів буде ще багато, і що певна частка буде не найвищої якості з літературної точки зору. Проте Ремарк не взявся нізвідки, поруч із ним десятки авторів строчили тексти. А він відрефлексував цей потік через певний час на трохи вищому рівні. Та без людей навколо нього, які писали перед ним, по гарячих слідах, як ти кажеш, він не зміг би так викристалізуватися. Тому я переконаний, що і в нас буде такий самий шлях, і що ще буде чимало репортажних текстів, і вони матимуть свою цінність, і саме десь серед авторів тих текстів є людина, яка напише сильну белетристику. Єдине, що цього не слід очікувати зараз. Можливо за п'ять-десять років, а то й більше. Ми маємо розуміти, що це дуже травматичний досвід.

* **Як би ти прокоментував сучасний загальний вектор розвитку української літератури? Сьогодні можна почути багато порівнянь із „Розстріляним Відродженням“. Водночас літературний критик Євген Стасіневич каже, що таке порівняння недоречне, тому що, інакше виходить, що до цього в нас був занепад, але ж українськомовна література стрімко розвивалася ще з 2014-го року.**

Я б навіть сказав, що це сталося трохи раніше. Вже у 2009 році мій видавець продав 1100 примірників за пів року. «Мексиканських хронік», що на той час було дуже круто.

Тож я погоджуюсь з Євгеном. Варто додати, що ми багато років боролися проти потоку книжок із росії. А війна авжеж ще більше це відрізала, і багато прихильників літератури людей просто почали читати українською. Сьогодні я впевнений, що в майбутньому українськими текстами буде захоплюватися весь світ ■

Max Kidruk: «Ich bin mir sicher, dass in der Zukunft die ganze Welt ukrainische Texte bewundern wird!»

Am 29. September war der Saal der Pablo Neruda Bibliothek in Berlin bis auf den letzten Platz gefüllt. Unser guter Freund Thomas Gotchak, der für die Öffentlichkeitsarbeit in der Bibliothek zuständig ist, musste schnell zusätzliche Stühle für den schier endlosen Gästestrom heranschaffen. Das alles, weil der berühmte ukrainische Schriftsteller Max Kidruk mit seinem neuesten Buch „New dark ages. Colony“ auf einer Wohltätigkeitstour durch Europa zu Gast war. „Colony“ ist der erste Teil einer neuen Reihe, die dem Leben der Menschen auf dem Mars im 22. Jahrhundert gewidmet ist. «Es ist eine 900-seitige Einführung, eine Schachaufstellung, und ich lade Euch auf die größte Reise ein, die ich je unternommen habe, und ich bin sehr dankbar, dass Ihr dabei seid», so begann Max seine Präsentation. Wir tauchten mit angehaltenem Atem in seine Reise ein. Vor dem Vortrag hat Gel[:b]lau mit dem Schriftsteller über die Auswirkungen des Krieges auf die ukrainische Gegenwartsliteratur gesprochen.

* Max, Du schreibst Science-Fiction. Wie hat sich der Krieg auf Deine „irreale Welt“ ausgewirkt?

Am Morgen des 24. Februar war ich mir sicher, dass meine Karriere vorbei war. Vielleicht klingt es ein wenig erbärmlich, aber es war so. Dann wurde mir sofort klar, dass wir in einer anderen Realität aufgewacht waren. Ich war mir absolut sicher, dass es in dieser Realität keinen Platz mehr für Bücher gab, schon gar nicht für Belletristik und insbesondere für Fantasy. Und ich kann nicht behaupten, dass sich meine Meinung inzwischen geändert hätte.

In den ersten drei Monaten versuchte ich herauszufinden, wie ich nützlich sein könnte. Ich hatte Glück, meine Frau leitete eine gemeinnützige Stiftung, die sich schon vor dem großen Krieg um ein Kinderhospiz kümmerte. Die Stiftung existiert dank ausländischer Spender, die sich damals beteiligten, allen in der Ukraine zu helfen. Dann begann sich alles ein wenig zu stabilisieren. Wir fingen wieder an, zu arbeiten.

Zurück zu den Büchern: „Colony“ war zum Zeitpunkt der Invasion zu 90 % fertig, und ich konnte mir nur schwer vorstellen, dass irgendjemand ein 900-seitiges Fantasy-Buch lesen wird, das dazu das erste einer langen Reihe sein sollte. Aber ich wurde überzeugt – zunächst von meiner Frau Tetiana und dann vom Rest des Teams – dass diese Geschichte veröffentlicht werden musste.

„Colony“ sollte am 22. September erscheinen, kam stattdessen am 23. Januar heraus, als das halbe Land einen Stromausfall hatte. Aber ich will offen sein: Wir haben tatsächlich über 33.000 Exemplare verkauft. Ich hatte mich wirklich geirrt. Wie sich herausstellte, werden Bücher immer (noch) gebraucht. Aber das rechtfertigt für mich keineswegs die Notwendigkeit solcher Geschichten. Ich mache im Wesentlichen das, was ich auch vorher gemacht habe. Natürlich spenden wir unsere Gewinne an die Armee. Aber das alles ist trotzdem irgendwie falsch. Es vergeht kein Tag, an dem ich nicht spüre, dass ich mich nur an ein Gefühl der Normalität klammere. Aber diese Normalität ist falsch. Es gibt keine Normalität.

Es ist sehr schwierig, es in Worte zu fassen, obwohl ich ein Schriftsteller bin. Ich habe nichts, worüber ich mich beschweren könnte, und ich beschwere mich auch nicht, aber es fühlt sich überhaupt nicht ok an, dass wir vor zwei Tagen eine riesige Halle in einem Hotel versammelt haben... Und dort (*in der Ukraine – Anm. der Redaktion*) sterben in diesem Moment Menschen... Im Großen und Ganzen ist mein Text nicht wichtig. Wenn es Oleksandr Mykhed mit seinen „Chroniken der Invasion“ wäre, in denen er wie kein anderer diese neue Realität einfängt und dokumentiert! Und ich tue nur das, was ich immer getan habe. Allerdings ist Science Fiction in meinen Büchern nur ein Rahmen, in dem wir vor dem Hintergrund dramatischer Ereignisse ein Höchstmaß an Realismus beobachten.

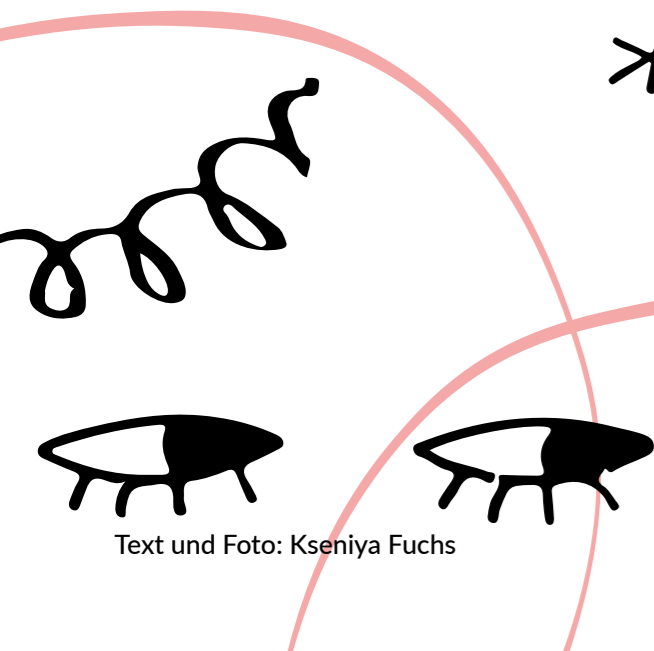
* Was hältst Du davon, dass heutzutage so viele Bücher, so viele Kriegschroniken sozusagen direkt aus den Panzern geschrieben und veröffentlicht werden?

Ich halte es für richtig. Ich denke, dass es noch viele solcher Texte geben und dass ein gewisser Anteil davon literarisch gesehen nicht von höchster Qualität sein wird. Auch Remarque ist nicht aus dem Nichts aufgetaucht; neben ihm haben viele weitere Autoren geschrieben. Und er reflektierte diesen Fluss nach einer gewissen Zeit auf einem etwas höheren Niveau. Aber ohne die Menschen um ihn herum, die vor ihm, wie du sagst, direkt aus den Panzern schrieben, wäre er nicht in der Lage gewesen, sich so zu kristallisieren. Deshalb bin ich davon überzeugt, dass wir den gleichen Weg gehen werden, dass es noch viele Reportagetexte geben wird, die ihren Wert haben werden, und dass es irgendwo unter den Autoren all dieser Texte eine Person gibt, die starke Belletristik über diesen Krieg schreiben wird.

Nur sollten wir nicht jetzt damit rechnen. Vielleicht in fünf bis zehn Jahren oder sogar noch später. Wir müssen begreifen, dass dies eine sehr traumatische Erfahrung ist.

* Wie würdest Du die derzeitige Entwicklung der ukrainischen Literatur beschreiben? Heute hört man oft die Vergleiche mit der „hingerichteten Wiedergeburt“ (Anm. Redaktion – historische Ereignisse in den 1930er-Jahren, während derer zahllose ukrainische Schriftsteller durch sowjetische Regierung hingerichtet wurden). Gleichzeitig hält der Literaturkritiker Yevhen Stasinewytsch einen solchen Vergleich für unangemessen, denn das hiesse ja, dass wir uns vorher im Niedergang befunden hätten, dabei hat sich die ukrainischsprachige Literatur seit 2014 rasant entwickelt.

Ich würde sagen, dass diese Entwicklung sogar schon früher begann. Bereits 2009 verkaufte mein damaliger Verlag innerhalb von sechs Monaten 1.100 Exemplare von meinem ersten Buch „The Mexican Chronicles. One Dream Story“, was damals sehr cool war. Daher stimme ich Yevhen zu. Viele Jahre lang haben wir gegen den Zufluss von Büchern aus Russland gekämpft. Der Krieg hat das endlich komplett unterbrochen, und viele Literaturliebhaber haben einfach angefangen, auf Ukrainisch statt russisch zu lesen. Ich bin mir sicher, dass in der Zukunft die ganze Welt ukrainische Texte bewundern wird ■

Text und Foto: Kseniya Fuchs

Illustration: Anastasiia Moldavan

Kofinanziert durch das
Programm Kreatives Europa
der Europäischen Union

LITERATUR, KRIEG UND LEBEN

Das Projekt **Literatur, Krieg und Leben** verkörpert die europäische Idee der Mehrsprachigkeit, der Einheit in der Vielfalt und des Flusses literarischer Werke zwischen Kulturen und Sprachen.

Ukrainisches Atelier für Kultur und Sport e.V. zusammen mit **Schenk Verlag** erhoffen uns, auf diesem Weg die ukrainische Literatur in konzentrierter Form sowohl den Lesern im deutschsprachigen Raum als auch dem ukrainischen Lesepublikum zugänglich machen zu können. Für das Programm wurden in Kooperation mit **Verlag XXI** und **Anetta Antonenko Verlag** zwanzig zeitgenössische Werke von Autoren aus dem ukrainischen Sprachraum auf der Grundlage ihres literarischen Wertes und ihrer Genrevielfalt ausgewählt. Das Programm umfasst elf Werke, die aus dem Ukrainischen ins Deutsche übersetzt werden, ein Roman wird aus dem Deutschen ins Ukrainische übersetzt und weitere acht Bücher werden in der ukrainischen Originalsprache erscheinen.

Alle Bücher werden in den deutschsprachigen Regionen Europas und insbesondere für die ukrainische Flüchtlingsgemeinschaft in Deutschland erreichbar sein. Durch die Distribution der ukrainischen Bücher in den D-A-CH-Ländern wird sichergestellt, dass die Flüchtlinge Zugang zur zeitgenössischen Literatur ihrer Heimatländer haben. Das Projekt wird durch die Creative Europe Programm der Europäischen Union kofinanziert.

Проект «Література, війна та життя» є втіленням європейської ідеї багатомовності, єдності в різноманітті та потоку літературних творів між культурами та мовами. UAKS e.V. спільно з німецьким видавництвом Schenk Verlag прагне таким чином зробити українську сучасну літературу більш доступною як для німецькомовних читачів, так і для української читацької публіки за кордоном. В рамках цієї програми Schenk Verlag разом із «Видавництво 21» та «Видавництво Анетти Антоненко» відібрало одинадцять творів, які будуть перекладені з української на німецьку. Окрім цього один роман буде перекладено з німецької на українську та ще вісім книжок буде видано українською мовою в оригіналі.

Усі книжки будуть доступні в німецькомовних регіонах Європи й зокрема для української діаспори у Німеччині. Проект співфінансується програмою Європейського Союзу «Креативна Європа».

Вишиванка як сакральний оберіг впродовж століть

Kseniya
Fuchs

Українська вишиванка поза сумнівами стала нашою візитівкою, впізнаваною у всьому світі. Ще з дохристиянського періоду вишиванка, як вид мистецтва, передавалася крізь покоління, як унікальний код народу вплеталася кольоровими нитками в його багатовікову історію, зберігаючи при цьому свій майже первісний вигляд. Більше того, сьогодні ми можемо з упевненістю говорити про відродження українських вишивальних традицій в українському суспільстві як всередині країни, так і за її межами – в українській діаспорі.

Яскравий тому приклад – родина Галабурдів з Бельгії та Німеччини, в якій чотири сестри захоплюються вишиванням, відтворюють автентичні схеми та колекціонують українські вишиті вироби.

Про Надію Галабурду ми вже згадували в нашому 17-му номері в рамках експедиції *Ukrainian* „Українці в Німеччині“. Вже багато років Надія разом із сестрами влаштовує майстер-класи з вишивання та виставки стародавніх українських стрій у німецькому Мюнхені та Бельгії.

„Найстаріша в нашій колекції – це борщівська сорочка, якій понад 100 років. Це наша старша сестра в 1991 році дістала у подарунок. Також маємо вишиті клаптики з 1932 року, там вишиті переважно орнаменти з Івано-Франківщини“, – розповідає Надія Галабурда. „Наша колекція зростає, хоч правду кажучи, з лютого 2022 р. більше концентруємося на допомогу ЗСУ. Та все ж про колекцію не забуваємо: останнє надбання – це сорочки з Коломиї та Житомирщини. Власними руками вишила святкову косівську сорочку та дві буковинські, одну з них технікою *барджелло* (*від im. bargello*). Синові Назару вишила репліку чоловічої борщівської сорочки. Ще в серпні 2021 розпочала вишивати чернігівську сорочку, мені вона дуже дорога. Коли розпочалось повномасштабне вторгнення, Чернігів постраждав одним із перших. Ніби відчувала...“

Надія згадує, що їхня мама вже в дитинстві вчила їх писати писанки та вишивати. „Кожна з нас чотирьох у віці дев'яти років вишила свою першу серветку і кожна з нас вибрала ту техніку, що їй підходила. Кожна вишивальниця має свої улюблені техніки. Я люблю вишивати *гладдю*, люблю також *набирування*, *качалочки* та й стараюся вчитися та пізнавати нові стиби. Адже зацікавлення вишивкою зростає щодня, бо вона багата і різноманітна, а також дає задоволення та внутрішній спокій! Десь колись прочитала: «Комусь день вишиванки, а мені кожен день вишивкою!» І це точно стосується до мене!“

Надія також спостерігає зріст зацікавлення до відновлення традицій рукоділля сьогодні.

„В Україні з'являється багато майстерень та майстеркласів. Відвишивають сторінки різних альбомів, відтворюючи старовинні схеми! Історія вишиванки має дуже глибоке коріння – елементами вишивки прикрашався ще одяг скіфів, які проживали на землях сучасної України ще до нашої ери. За часів Київської Русі також прийнято було носити вишитий одяг, про що є згадки тогочасних мандрівників та істориків. Український народ крізь віки проніс любов до вишиванки та зберіг традиції вишивання одягу. Іван Франко, Ольга Косач та інші представники української інтелігенції були носіями та амбасадорами української вишивки. Нещодавно київський музей видатних діячів української культури сувмісно з «ZETA atelier» випустило неймовірне видання «Вишивка в одязі видатних українців». Ця книга наглядно демонструє як українська аристократія XIX ст., вдягаючи вишиті сорочки, активно знайомило світову суспільство зі своєю традиційною національною культурою. Однак існує й також велика небезпека, щоб це відродження не перетворилося на кітч, який в нас вже розростає. Але якраз сьогодні у час війни ми маємо пропагувати справжнє автентичне багатство України!“

Власно через бажання знайти доступний матеріал для початківців я наштовхнулася в інстаграмі на блог **Анастасії Марченко**, в якому Настя дуже просто на власному прикладі показувала як з нуля почати „збирати“ сорочку. Тож стало цікаво, що саме підштовхнуло її ділитися цими кроками з іншими.

Виявилось, що вишивати Настя почала після початку повномасштабного вторгнення: „На той момент я не мала взагалі ніякої вишитої сорочки, бо всі сорочки мої пращури обміняли на їжу в голодомор. Відповідно, у нас в родині не було зразків народного одягу. Тому я вирішила сама розібратись і зробити собі сорочку. Збирати я вирішила сама, бо був досвід роботи з ательє, і я розуміла що вони так як мені потрібно не зроблять.

Серед різноманіття інформаційних ресурсів легко розгубитися, тож схеми майстриня зазвичай відмальовує сама зі старовинних сорочок, які знаходить в інтернеті. „Багато сорочок є на сайті музею *Гончара та Відкрита скриня*. Також в музеях народного побуту я тепер завжди звертаю увагу на вишиті сорочки. Матеріали я купую в спеціалізованих магазинах, намагаюсь на цьому не економити.

Вишивання закриває мою потребу щось створювати своїми руками. Я люблю всі «діряві» техніки, на зразок *вирізування, виколювання, «солов'їні вічка»*. Такі сорочки дуже витончені і їх цікаво розглядати. А ще я хочу опанувати борщівські техніки.

Так само як і Надія, Настя цінує традиційні вишивальні традиції та намагається своїм блогом та порадами популяризувати вишивання: „Я хочу, щоб це ремесло не зникло з появою машинної вишивки. Я хочу показати, що вишиті сорочки – це не просто одяг, це мистецтво, яке має переходити в спадок“.

А ще цього року вийшло унікальне художньо-мистецьке видання «Нетлінні. Українські державні символи у народній вишивці та ткацтві» – етнографічний фотоальбом, в якому вперше опубліковано та описано вишиті та ткані експонати з українською державною символікою та її мотивами. Ми поспілкувалися із авторкою книги та засновницею Всесвітнього дня вишиванки **Лесею Воронюк** про експедицію та значення вишивки в житті українців.

Лесю, як виникла ідея щодо фотоальбому? В чому були найбільші перешкоди, враховуючи військовий стан під час експедиції?

Над різноманітними проектами в галузі культурної спадщини та етнографії ініціатива Всесвітній день вишиванки працює вже 16 років. Щороку ми намагаємось досліджувати теми, які до нас майже не досліджувались і створювати суспільно значущі продукти. Над етнографічним альбомом „Нетлінні“ ми почали працювати влітку 22го року. Безпосередньо початок експедиції припав на період блекаутів, коли не було ані тепла, ані світла. Але для нашої команди це стало скоріш викликом, ніж затримкою, адже ми розуміли, що ми за будь-яких обставин хочемо випустити книгу.

У чому полягає унікальність фотоальбому?

Унікальність цього проекту в тому, що до нас жоден державний дослідницький інститут не вивчав так комплексно державну символіку у вишивці та ткацтві.

А ми цю тему дослідили та на основі досліджень випустили книгу українською та англійською, адже отримуємо безліч замовлень за кордоном. Ми опрацювали понад 40 приватних та державних колекцій. В книгу увійшло понад 200 найцінніших експонатів. Великою честю стало для нас номінування на Шевченківську премію у галузі мистецтвознавства. Авжеж хотілося, щоб робота над книгою була високо оцінена, адже над нею працювало 15 людей, серед яких науковці, мистецтвознавці, перекладачі, дизайнери, редактори, фотографи з різних регіонів України, які незважаючи не на що зголосилися на таку велику та кропітку роботу, і завдяки тому що всі виклалися на сто відсотків вдалося її зробити такою красивою та неймовірною.

«Сьогодні вишита сорочка є символом нескореності українців і первинним і головним символом ідентичності»

Чи є в планах дослідити інші регіони України, коли з'явиться можливість?

Ми шукали відповідні зразки у всіх регіонах України. Разом з тим така орнаментика з вишитими гербами чи жовто-блакитними стягами була більш характерна для західних регіонів. Але в нас є й також зразки з Полтавської та Сумської областей. Звичайно ми маємо ще кілька книг в планах і маємо наміри дослідити вишиття у східних та південних регіонах.

Ця державна символіка у вишитті й ткацтві історичної давності є цінною сьогодні не лише для мистецтвознавців та дослідників культурної спадщини, а й показова для кожного українця, який стоїть, протистоїть та бореться сьогодні. Ці символи демонструють різні протистояння українців проти різних окупаційних режимів, в першу чергу, проти радянської окупації, адже в той час одягати публічно вишитий тризуб на сорочці був свідомий виклик ворожій системі і свідомий вияв своєї національної та політичної позиції.

Чимало артефактів мають фантастичні історії того, як вони збереглися до нашого часу. Наприклад, деякі з них люди закопували в скрині в саду, ховали в землю, інші заховані в віконні рами чи в сіннику, в дупла дерева, деякі збереглися лише фрагментарно. Вишиття для українців було завжди ваговим сакральним символом ідентичності та самого життя, адже вишитий рушник присутній на всьому циклі річних свят. Вишита сорочка особливо сьогодні, виступає особливим оберегом.

Старовинні артефакти показують сьогочасному українцям, що боротьба триває не з 14го року, не 22го, а вимірюється століттями. Висновок який ми зробили після експедиції, що в найтемніші часи українці вірили в

незалежність і створювали ці речі, щоб хтось із нащадків зміг таке одягати.

Чи вишиваєш сама?

Так, я вмю вишивати і ткати, але це не є моїм основним заняттям на сьогодні. Головною своєю місією я вважаю популяризування української вишивки у світі. Сьогодні виникає все більше майстерень та реконструкторських вишивальних шкіл, в яких майстри працюють тільки над вишивкою, вони досягають унікальні якості вишиття і нехай це буде їхньою задачею.

Яке значення має вишивання в твоєму житті?

Вишиття стало невід'ємною частиною мого усвідомленого життя, коли ми з друзями започаткували Всесвітній День Вишиванки. Втім коли я зараз аналізую своє життя, я усвідомлюю, що народилася і сформувалася як особистість у домі, де все жіноцтво вишивало і ткало. Моя бабуся — майстриня народної творчості з ткацтва, мама вишиває, я маю велику колекцію вишитих сорочок. І звичайно коли дитина народжується в такій гармонійній українській красі, вона вже має імунітет проти радянської російської пропаганди, гібридних інформаційних війн. А зараз вже я усвідомлюю як мені пощастило народитися в такому середовищі.

Сьогодні вишита сорочка для мене є символ нескореності українців і первинним і головним символом ідентичності. Сьогодні вишиванка стала символом, за яким українців пізнають у світі, і це дуже вагомо, коли про нас говорять як про висококультурну та високодуховну націю з певним набором культурних особливостей, а не тільки як про жертв війни ■

Ukrainische Wyschywanka als seit Jahrhunderten heiliges Symbol

Die ukrainische Wyschywanka ist zweifellos zur ukrainischen Visitenkarte geworden, die auf der ganzen Welt bekannt ist. Seit der vorchristlichen Zeit wurde die traditionelle Stickerei als Kunstform von Generation zu Generation weitergegeben, als einzigartiger Code des Volkes, der mit farbigen Fäden in die jahrhundertealte Geschichte eingewoben ist und dabei sein fast ursprüngliches Aussehen bewahrt hat. Darüber hinaus können wir heute mit Zuversicht über die Wiederbelebung der Stickereitraditionen in der ukrainischen Gesellschaft sowohl innerhalb des Landes als auch außerhalb seiner Grenzen – in der ukrainischen Diaspora – sprechen.

Ein wunderschönes Beispiel dafür ist die Familie Halaburda aus Belgien und Deutschland, in der vier Schwestern leidenschaftlich sticken, authentische Muster reproduzieren und ukrainische traditionelle Trachten sammeln.

Nadia Halaburda gehörte zu einer unserer Protagonisten im Rahmen der Expedition „Ukrainer in Deutschland“ (siehe Gell[:b]lau #17). Seit vielen Jahren organisiert Nadia und ihre Schwester Stickerei-Workshops und Ausstellungen alter ukrainischer Trachten in München und Belgien.

„Das älteste Stück in unserer Sammlung ist eine Wyschywanka, die über 100 Jahre alt ist. Wir haben auch bestickte Fetzen aus dem Jahr 1932, meist mit Ornamenten aus der Region Iwano-Frankiwsk“, sagt Halaburda. „Unsere Sammlung wächst, obwohl wir uns seit Februar 2022 ehrlich gesagt mehr auf die Unterstützung der Ukraine konzentrieren. Dennoch vergessen wir die Sammlung nicht: Die neuesten Schätze sind Hemden aus Kolomyia und der Region Zhytomyr.“

Nadia erinnert sich, dass ihre Mutter ihnen schon in der Kindheit das Stickten beibrachte: „Jede von uns vier hat im Alter von neun Jahren ihre erste Serviette gestickt, und jede von uns hat die Technik gewählt, die ihr am besten gefiel. Jede Stickerin hat ihre Lieblingstechniken. Ich mag den Plattstich und Zählnähte und versuche, neue Stiche zu lernen. Schließlich wächst das Interesse an der ukrainischen Stickerei von Tag zu Tag, denn sie ist reichhaltig und vielfältig, und sie bereitet mir Freude und inneren Frieden. In der Ukraine finden heute viele Stickerei-Workshops statt. Die Meisterinnen sticken die ganzen historischen Alben, um die alten Ornamente und Schemata wiederherzustellen! Die Geschichte der Wyschywanka hat sehr tiefe Wurzeln — Sticke-reielemente wurden zur Verzierung der Kleidung der Skythen verwendet, die schon vor Christus auf dem Gebiet der heutigen Ukraine lebten. Auch in der Zeit der Kyjiwer Rus war es üblich, bestickte Kleidung zu tragen. Über Jahrhunderte hinweg haben die Ukrainer die Liebe zur Stickerei bewahrt und die traditionellen Stichtechniken beibehalten. Allerdings besteht heute zusätzlich die große Gefahr, dass diese Wiederbelebung zum Kitsch wird. Aber gerade heute, während des Krieges, müssen wir den wahren Reichtum der Ukraine fördern!“

Auf der Suche nach zugänglichem Material für Anfänger stieß ich auf den Blog von Anastasia Marchenko in Instagram, in dem die Stickerin anhand ihres eigenen Beispiels zeigt, wie man eine Wyschywanka von Grund auf selber „zusammenbaut“. Ich fragte mich, was genau sie dazu brachte, diese Kenntnisse mit anderen zu teilen.

Es stellte sich heraus, dass Anastasia mit dem Sticken erst nach dem „Großen Krieg“ begann: „*Damals hatte ich überhaupt keine handbestickte Wyschywanka, weil meine Vorfahren während des Holodomor alle ihre Hemden gegen Lebensmittel eingetauscht hatten. Dementsprechend gab es in unserer Familie keine originellen Trachten. Also beschloss ich, es selbst zu machen.*“

Bei der Vielfalt der Informationsquellen kann man sich schnell verlieren, daher zeichnet die Meisterin die Schemas meist selbst anhand der Beispiele alter Hemden, die sie im Internet findet. „*Ich achte mittlerweile immer auf bestickte Blusen in Volkskundemuseen. Die Materialien kaufe ich in Fachgeschäften, und ich versuche daran nicht zu sparen. Die Stickerei befriedigt mein Bedürfnis, etwas mit meinen eigenen Händen zu schaffen. Ich liebe all die „löchrigen“ Techniken, wie Ausschneiden und Ausstanzen. Solche Blusen sehen sehr elegant aus.*“

Genau wie Nadia Halaburda schätzt Anastasia die authentischen Sticktechniken und versucht, die traditionelle Stickerei mit ihrem Blog und ihren Ratschlägen zu fördern: „*Ich möchte nicht, dass dieses besonderes Handwerk von der Maschinenstickerei aus der Welt vertrieben wird. Ich möchte zeigen, dass bestickte Hemden nicht nur Kleidungsstücke sind, sondern Kunstwerke, die als Vermächtnis weitergegeben werden sollten.*“

Instagram nastia_kafka

In diesem Jahr erschien auch ein einzigartiges ethnografisches Fotoalbum „**Imperishable: Ukrainian state symbols in the folk embroidery and weaving**“. Der Verein „World Vyshyvanka Day“ aus Czernowitz arbeitet seit 16 Jahren an verschiedenen Projekten im Bereich des kulturellen Erbes und der Ethnographie. Jedes Jahr versucht die Projektleiterin Lesya Voronyuk bisher kaum erforschte Themen zu erkunden und gesellschaftlich bedeutsame Produkte zu schaffen. Im Sommer 2022 begann Lesya mit ihrem Team am Fotoalbum zu arbeiten. Der Beginn der ethnografischen Expedition fiel auf die Zeit der Stromausfälle durch die Beschüsse. „*Aber für unser Team war es eher eine Herausforderung als eine Verzögerung, denn uns war klar, dass wir das Buch unter allen Umständen veröffentlichen wollen*“, erzählt Lesya.

Die Einzigartigkeit dieses Projekts besteht darin, dass bisher kein staatliches Forschungsinstitut die ukrainischen Staatssymbole in Stickerei und Weberei so umfassend untersucht hat. „*Wir haben dieses Thema erforscht und mehr als 40 private und staatliche Sammlungen erkunden. Auf der Grundlage dieser Recherche und Expedition wurde ein Buch auf Ukrainisch und Englisch veröffentlicht, das auf seinen Seiten mehr als 200 der wertvollsten Exponate präsentiert – nicht nur für Kunsthistoriker und Forscher des kulturellen Erbes, sondern auch für jeden Ukrainer, der heute aufsteht, Widerstand leistet und kämpft.*“

Diese Staatssymbolik in Stickerei veranschaulicht verschiedene Konfrontationen der Ukrainer gegen verschiedene Besatzungsregime, vor allem gegen die sowjetische Besatzung, denn damals war das öffentliche Tragen eines gestickten Dreizacks auf dem Hemd eine bewusste Manifestation an das feindliche System und ein bewusster Ausdruck der eigenen nationalen und politischen Position“, so Voronyuk.

Viele Artefakte erzählen fantastische Geschichten darüber, wie sie bis heute überlebt haben. Einige von ihnen wurden beispielsweise in Truhen im Garten oder in der Erde vergraben, andere wurden in Fensterrahmen oder im Heuhaufen und Baumhöhlen versteckt, einige blieben nur in Fragmenten erhalten. Lesya erklärt: „*Für die Ukrainer:innen war die Stickerei schon immer ein wichtiges heiliges Symbol der Identität und des Lebens selbst, denn das bestickte Handtuch (Ruschnyk) ist im gesamten Zyklus der jährlichen Feiertage präsent. Ein besticktes Hemd ist, vor allem heute, ein besonderes Amulett. Alte Artefakte zeigen den heutigen Ukrainern, dass der Kampf nicht erst seit 2014 oder seit dem 24.02.2022 andauert, sondern in Jahrhunderten gemessen wird. Die wichtigste Erkenntnis, die wir aus der Expedition mitgenommen haben, ist, dass die Ukrainer in den dunkelsten Zeiten an die Unabhängigkeit glaubten und diese Kleidung für ihre Nachkommen schufen.*“

Wyschywanka ist für mich das wichtigste Symbol der Identität und mir ist es sehr wichtig, dass von uns als einer hochkultivierten und traditionsreichen Nation mit eigenen kulturellen Merkmalen gesprochen wird – nicht nur als Kriegsopfer!”

Огляд літератури

Зоряна Живка

Христина Козловська

МРІЯ

ОСТАННІ ДНІ

Зоряна Живка пише справжні терапевтичні книжки для дітей, які насправді дуже необхідно читати всім дорослим. «Мрія» – це казка про найбільш відомий літак у світі. Літак «АН-225» авіакомпанії «Антонов» любив увесь світ. Але на початку березня 2022 року «Мрія» загинула в аеропорту Гостомель біля Києва. Я кажу саме так – загинула. Як гинуть люди. Зоряна написала добру казку про те, ким став найулюбленіший літак світу після того, як його знищили російські війська. Маленький спойлер: вам сподобається те, чим тепер займається «Маруся» (саме так називали цей літак пілоти, інженери, технічні спеціалісти і всі ті, хто був дотичний до нього). Казка повертає віру в добро, віру в справедливість і рятує від болю втрати.

Я дуже дивно себе почувала, коли закрила останню сторінку цієї книги. Христина пише про те, про що інші навіть бояться думати. Про смерть. Про останні дні людини. Але пише так, що це не викликає відторгнення, або бажання заховатись. Навпаки. Хочеться читати ще. Наче перед тобою нарешті відкривається той світ, до якого нам, земним простим людям, немає доступу. А Христина, мабуть щось знає. Або здогадується. Або багато спостерігає за іншими людьми й бачить щось більше. Оповідання цієї збірки не пригнічують, після них не впадеш в депресію, а починаєш інакше дивитись на те, що відбувається з людьми, які проживають свої останні дні на цій планеті.

Міла Іванцова

Сергій Осока

НАМАЛЬОВАНІ ЛЮДИ

НІЧНІ КУПАННЯ В СЕРПНІ

Я б дуже хотіла, щоб цей роман про Майдан увійшов у шкільну програму і кожен учень прочитав його разом зі своїми батьками. Книга художня, але заснована на реальних подіях. Мені іноді не хотілось продовжувати її читати, бо перед очима з'являлись реальні спогади про зиму 2013-2014 років у Києві. Але сюжет, герої (реальні та вигадані) цікаві й настільки важливі, що зупинитись неможливо. Сама письменниця називає свій твір «людяною енциклопедією Майдану, доброю книжкою про звичайних людей».

Щоб схарактеризувати як пише Сергій, я б обрала три слова: тепло, любов, життя. Читати його оповідання – це як приїжджати до бабусі на літо в село. Навіть якщо у вас її ніколи там не було, ви ніби побачите все на власні очі й проживете події, про які розповідає автор, якби це відбувалось колись із вами. Іноді це буде болюче, іноді розсмішить до сліз, іноді змусить плакати від несправедливості. Це – життя. Реальне, просте, сільське, дитяче, доросле і дуже старе. Справжнє ■

Lesetipp

Tetjana Trofymenko

André Störr

MIT SPITZER FEDER

Wenig ist bisher im deutschen Sprachraum bekannt von der aktuellen, der zeitgenössischen ukrainischen Literatur. Serhij Zhadan natürlich, Oksana Sabuschko, Tanja Maljarschuk eventuell, vielleicht noch Natalka Snjadanko. Dabei wird auch in der Ukraine seit der Unabhängigkeit im Jahr 1991 geschrieben und gelesen. Viel sogar. Verlage entstanden, Preise wurden gestiftet. Und es hat sich eine Literaturkritik entwickelt, die mal lobend, mal spöttelnd die Entwicklung der ukrainischen Literatur begleitet.

Zu den profiliertesten und klügsten Stimmen in der ukrainischen Literaturkritik gehört Tetjana Trofymenko. Mit ihrem „Gonzo“-Stil kommentiert sie seit 2006 höchst unterhaltsam, ehrlich und ohne Scheu die aktuelle ukrainische Literatur. Eine Sammlung ihrer Kritiken erschien 2018 unter dem Titel „#окологітературне“ als Buch im Vivat Verlag aus Charkiw.

Auch wenn darin nur ein kleiner Ausschnitt des Literaturgeschehens dargestellt werden kann – eher subjektiv als repräsentativ –, lässt uns die Kritikerin eintauchen in die breite Spanne des Literaturbetriebs.

Große Namen werden nicht verschont, Eitelkeiten werden als solche benannt. Und doch will Tetjana Trofymenko im Grunde nur eines: Dass sich die ukrainische Literatur zu einer Kunstform entwickelt, die gleichberechtigt neben denjenigen anderer westlicher Staaten steht.

Im Jenaer Friedrich Mauke Verlag ist das Buch nun unter dem Titel „Mit spitzer Feder“ in deutscher Sprache erschienen. Das ist sicherlich ein ambitioniertes Unterfangen. Nur wenige der im Buch besprochenen Werke sind in deutscher Ausgabe verfügbar. Für Tipps, welche Lektüre sich lohnt, ist das Buch deshalb noch nicht geeignet. Und doch kommt es zur richtigen Zeit. Denn es zeigt dem deutschsprachigen – hoffentlich neugierigen – Publikum, dass es ukrainische Literatur gibt. Und wer weiß, vielleicht erreicht das Buch ja auch die Lektor:innen in den deutschen Verlagen. Denn in jedem Fall kann es helfen, eine Liste zu erstellen, welche Bücher aus den letzten 15 Jahren unbedingt noch ins Deutsche übersetzt werden sollten ■

Guten Tag!
Was für ein tolles
Haus!

Wat? Ihr seids
vom Fernseh?

Ihr Haus ist
sehr schön! Ich
grüße Sie!

Griß di, Kindl.
Besucht eich unsa
Dorf?

Ja, ja, das ist so eine
kulturelle Expedition durch
die Gegend

Aha, da gibt's ned viel Spannend's.
Mia ham a Museum 20 km von do, da
müsst's wohrscheinlich hii

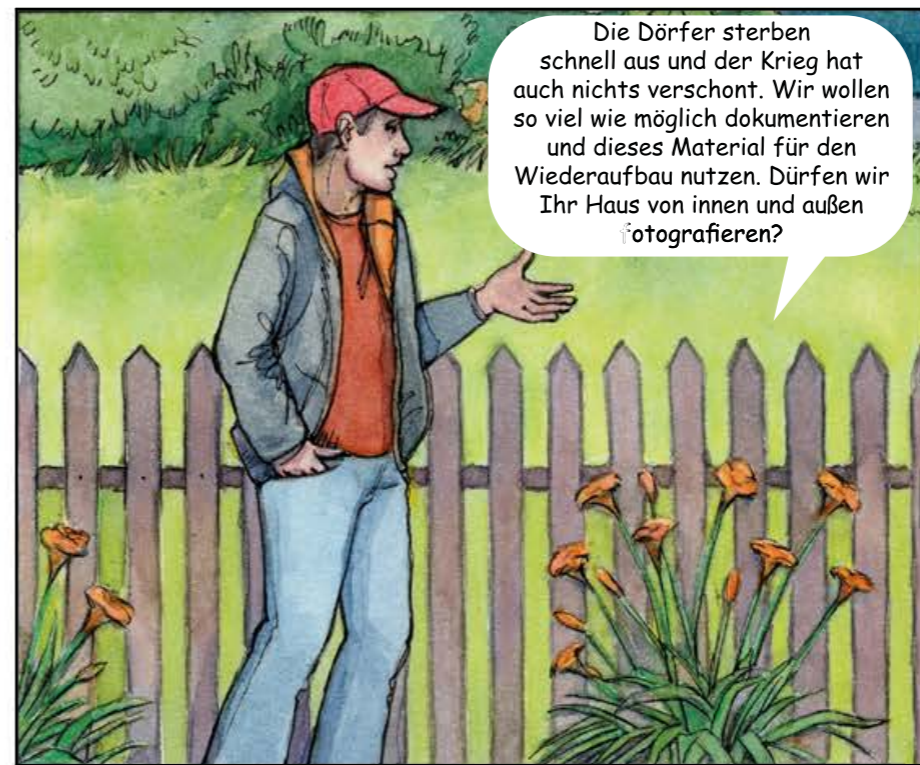
Wie bitte?

Ein Museum
befindet sich 20 km
von hier

Nee, wir interessieren uns für
die Nachkriegshäuser, für solche
Häuser, wie Ihres hier

Die Dörfer sterben
schnell aus und der Krieg hat
auch nichts verschont. Wir wollen
so viel wie möglich dokumentieren
und dieses Material für den
Wiederaufbau nutzen. Dürfen wir
Ihr Haus von innen und außen
fotografieren?

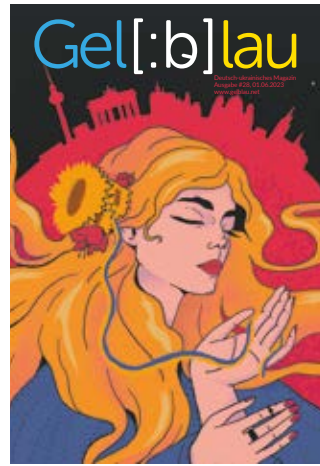

Na klar!
Ich zeig
euch alles

Wo kommt ihr
alle her?

Wir kommen aus
Kyjiw, sind vom Balbek
Bureau und arbeiten am
Projekt re:Ukraine
Villages

Gel[:b]lau

Wir bringen ukrainische Werte näher!

Gel[:b]lau ist ein unabhängiges Projekt, das von einem jungen kreativen Team von Freiwilligen geleitet wird, die das Magazin in ihrer Freizeit erstellen und weiterentwickeln. Wir freuen uns über neue Ideen, Vorschläge und Autoren, aber auch über finanzielle Unterstützung, denn ohne sie ist es einfach unmöglich, eine so wunderbare Zeitschrift herauszugeben.

Außerdem sammeln wir als Verein UAKS e.V. auch Spenden für die Menschen in der Ukraine und erstellen die offiziellen Spendenbescheinigungen!

Zahlungsempfänger: UAKS e.V.

Kreissparkasse Waiblingen
IBAN: DE 02 602 500 10 0015 1766 44
BIC: SOLADES1WBN

BW Bank Stuttgart
IBAN: DE 17 600 501 01 0002 8570 79
BIC: SOLADEST600

PayPal info@uaks.de

Verwendungszweck (z.B.): Spende für Gelblau;
Spende für hilfsbenötigte Menschen in der Ukraine

